

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos pelit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Aradi és eszaki egyenlő
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 156.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, augusztus 28.

Megüzentük a háborút Belgiumnak is.

Vilmos császár a Mária Terézia-rend nagykeresztese.

Hat orosz hadtestet vertünk meg Kraszniknál.

Mai számunk főbb közleményei:
Arad ünnepli a haziezeredet.

Belgium pusztulása.

Hadseregünk veszteségei.

A kraszniki diadal jelentősége.

Megbukott a francia kormány.

Belgiumban hódítanak a németek.

Zátonyra került német cirkáló.

Belgrád újabb bombázása.

Aradi tüzerhadnagy a harc-téren.

A király újabb kegyelmi rendelete.

A Deutschmeisterek ezredesének hősi halála.

A lippei fejedelem védi a zászlót.

A testvéri szövetség.

Arad, augusztus 27.

Népek testvériesülése, nemzetek szövetsége sohase volt igazabb, bensőbb annál, mint amely az osztrák-magyar monarchiát Németországgal összeforrasztja. Ez nem olyan alkalni egyesülés, mint a minő a balkáni államokat a törökökkel vívott harcban rövid időre összekötötte; nem olyan közös vállalkozás, mint a mely a franciákat, az oroszokat és az angolokat üzleti alapon egybe hozta és együttmaradásra kényszeríti. A mi szövetségünket nem a diplomácia kötötte össze, hanem a világtörténelmi hivatás, amely reánk és Németországra hárult. A mikor a döntésnek és a cselekvésnek pillanata bekövetkezett, nemcsak az uralkodók találtak egymásra, hanem a két birodalom minden egyes emberében fölébredt annak öntudata, hogy nekünk egymás mellett van a helyünk, hogy a monarchia és Németország minden erejének elválhatatlanul, megtörhetetlenül és legyőzhetetlenül egyesülni kell, hogy Európa örökös békezáporait, mindkettőnknek nyílt és titkos ellenségeit egyszer s mindenkorra letörjük.

A szövetségi hűség, a fegyverbarátság, az érzésközösség, amely a hadizenetek pillanatában megnyilatkozott, megkapó és fenséges jelekben nyilatkozik meg a diadalmas háború alatt. Németország nagyszerű haditettei ünnepeket jelentenek nekünk és a németek öröme hatalmasan nyilatkozik meg a mi győzelmeink hírére. Berlinben a kraszniki diadal kihirdetése után piros-fehér-zöld zászlókat tűztek ki a középületekre. A magyar állam lobogóival büszkén hirdeti a német főváros a hozzánk való szeretetét, a csodálatos magyar vitézség

megbecsülését. A német ajkakon pedig fölszendül a Heine verse: „Wenn ich den Namen Ungar hör'...“

A büszke testvér hangja nyilatkozik meg öreg királyunk táviratában, a melylyel Vilmos császárnak győzelmeihez lelkes üdvözlését küldte és a melylyel a német császárnak a Mária Terézia-rend nagykeresztjét, Moltke tábornoknak, a német hadak vezérének pedig a Mária Terézia-rend kiskeresztjét adományozta. Valóban, a mikor fölujult a hősöknek szóló kiáltás ideje, arra elsőkül csakugyan a német seregek legfőbb hadura és fővezére lettek a legméltóbbak, azok után a világgraszoló haditettek után, a melyekkel Belgiumot szédítően gyors kardcsapásokkal hódították meg és a melyekkel a francia hadtesteket szétverték. Ha a katona becsvágyának eddig is legezebb álma, dicsőségszomjas lelkének legfőbb célja volt, hogy a Mária Terézia-rendre érdemessé tesse magát: most annál nagyobb értékkel tündökölni kezd az előtte, a mikor azt Vilmos császár és Moltke generális viselik.

Elképzelhetetlenül nagy erő van ebben az érzés-közösségben, ebben a férfias hűségben. Az ilyen szövetség nemcsak a harcosok, a szuronyok és az ágyuk együttes nagy számát jelenti, hanem a megacélozott, a győzelmeiket nemes vetélkedéssel kereső harcokésztséget, bátorságot és energiát. Ennek a szövetségnek kapcsa az egymástól távol küzdő társakat is összeköti, őket mind közelebb hozza és megtörhetetlen gyűrűvel szorítja hátra az ellenséget. A német győzelmek és a monarchia győzelmei mind közelebb hozzák a napot, amikor a szövetség együttes, végső diadalát ünne-

pelhesse, hogy a szövetség a jövő évszázadok hosszú sorára megpecsételtessék. Az ellenünk harcoló, hármas ántánthoz címzett közkereseti társaság pedig összeszámolja a veszteséget, fizeti a költségeket és — likvidálni fog.

Tilos szeszes italt adni a katonáknak.

(A belügyminiszter rendelete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 27.

A belügyminiszter érdekes rendeletet intézett a hadbavonuló katonák szeszes italokkal való megajándékozásának eltiltása tárgyában.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének!

Lélekemelő az a lelkesedés, amelylyel a nemzeti becsület védelmében reánk kényszerített háborút az egész ország közhangulata fogadta. Ennek a lelkesedésnek a következménye, hogy a harcba vonuló katonáink iránt szinte elemi erővel nyilatkozik meg országszerte a közönség szeretete, amikor ezeket a vasuti állomásokon — immár heteken át — nap-nap után elhalmozza gyöngédségének minden jeleivel. Sajnos, ez a gyöngédség oly módon is nyilvánul, amely katonáinkra egyenesen ártalmas. Az adományok közt ugyanis nem kis szerepe van a szeszes italok minden fajának, melyet a közönség bőszesen juttat átvonuló harcosainknak és a melyet azok részint a nyári hőség okozta szomjúságukban, részint önfelédtt lelkesültségükben kellő mértéken túl fogyasztanak is.

A szeszes italok sokfélesége és azok élvezete aztán nemcsak muló kábultságot, hanem számos esetben huzamosabb ideig tartó rosszulletet is okoz és még a legenyhébb esetekben is hosszú időre gyöngíti a szervezet ellentálló képességét és szívósságát, gyakran azonban makacs gyomorbetegséget, sőt már több esetben végzetes baleseteknek vált okozójává. A nagyközönség egyes tagjai — csupán saját szerény mennyiségű adományukra gondolva, — elfelejtik, hogy mások százan és ezren a napnak minden órájában, hasonló adományokkal árasztják el katonáinkat, akik ekként állandóan ki vannak téve a sokféle szesz élvezetével járó veszedelmeknek.

Vidám élet a táborban.

(A Temesvári Hírlap közli a következő érdekes tábori levelet.) Vártüzér hadnagy, egyébként temesvári mérnök-vállalkozó vagyok és jelen soraim közreadásával az otthon maradt közönségnek kívánok ezen zivataros napokban néhány derült pillanatot szereznem. Mint vártüzértiszt Komáromból indultam el egy nagyobb csapatmal a déli szerb határra.

Még Komáromban, az indulás előtt, letették a hivatalos esküt, melynek értelmében égre-földre fogadkoztunk, hogy szívesen meghalunk a hazáért, ha kell. Ez alkalomra a legénység három csoportra volt osztva, tulnyomó számban a magyar fiúk voltak és mintegy egyenlő számban a németek és tótok. Az eskü letétele a német csoportnál kezdődött meg. A németek ünnepélyes nyugodtsággal esküdtek.

Ezután került a sor a magyar fiúk csoportjára és érdekes, hogy az eskümintá komoly szakaszai, a csupa lélek magyar fiúk ajkain keresztül, csakugy lüktettek a temperamentumtól és az eskü végén hosszantartó és meztelen rengető (ugyanis fal nem volt a közelben) éljenzésben törtek ki. Ezen jó példán felbuzdulva, a következő tót csoport is, az eskü végén egy eléggé élénk „zsviózást” eresztett meg, azonban kiérezhető volt, hogy még egy kis meggyőződés többletet el lehetne bennük helyezni.

A nemeslelkű közönségnek nem lehet szándéka, hogy bár akaratlanul — ily veszedelmeknek okozójává váljék — a kormánynak pedig egyenesen kötelessége, hogy utját állja mindannak, ami a haza védőinek egészségét, erejét vagy ellentálló képességét csökkentheti, sőt életükre is veszedelmessé válhatik. A hazafias közönséget hálás köszönet illeti azért a gyöngéd figyelemért, hogy hadba vonuló katonáink iránt érzett nagybecsülésnek és szeretetének élmiszerekkel, dohány- és szivarfélekből és más hasonlókból álló adományokkal ad kifejezést. Katonáink egészségének és harc-képességének érdekében azonban szigorúan megtiltom, hogy hadba vonuló katonáinkat a közönség köréből bárki a vasuti állomásokon szeszes italokkal ajándékozza meg és a rendőrhatalóságnak, illetőleg közegeknek teszem kötelességükké, hogy a tilalmamnak érvényt szerezzenek. Felhívom hogy erről a tilalomról a nagyközönséget a legszélesebb körben azzal a kéréssel értesítse, hogy nemcsak helyesen, de nemesen is cselekszik, ha egyébnemű adományai mellett arról is gondoskodik, hogy katonáink minden vasuti állomáson bőven el legyenek látva tiszta és friss ivóvízzel, vagy alkoholmentes egyéb frissítőkkel. Elvárom, hogy rendeletem szigorú végrehajtásáról teljes erővel fog gondoskodni.

Hogyan pusztítják el a németek az angol flottát?

(Londoni rémlátás. — Ismeretlen robbantó anyag.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, augusztus 27.

A németek fölényes és tüneményes győzelme nemcsak a franciák táborában keltett rémületet, hanem Angliát is komolyan megdöbbenetett. Az angol közvélemény már nem olyan elbizakodott, mint két héttel ezelőtt volt és most már attól tartanak, hogy a németek részéről a tengeren valami súlyos, nagy meglepetés érheti őket. Anglia eddig is mindig sápadt félelemmel gondolt a német invázióra, amely ellen a szigetország nincs kellően megvédve és mindig komoly eshetőség gyanánt él az angolok lelkében.

A német győzelmek miatt támadt rémület olyan föltevésekre vezet az angol közvéleményt, hogy megdöbbenéssel és csodálkozással kell ol-

vasunk eme rémület-szülte angol újságcikkeket. Az angolok között ugyanis az utóbbi napokban az a különös vélemény alakult ki, hogy a németek nem a tengeren ütköznek össze az angol hajórajjal, hanem a levegőből lozhanó robbanószerekkel semmisítik meg Albion legyőzhetlenné hitt hajóhadát.

Ennek a szenzációs és izgató föltevésnek ad kifejezést a Daily Cronicle című ismert angol napilap is, amely egy héttel ezelőtt megjelent számában „új robbantóanyag a németek kezében” feliratu cikkben tárgyalja az Angliára leselkedő veszedelmet. A lap ma kerülő uton érkezett Bécsbe és hadügyi körökben élénk megbeszélés tárgya volt az a feltűnő cikk, amelynek rövid kivonatát alább közöljük:

A német hadvezetőség — írja az angol lap — jól tudja, hogy az angol hajóhadat nem győzheti le tengeri ütközetben s épen ezért olyan eszközökhöz folyamodik, amelyeket még nem produkált a haditörténelem. Németországnak birtokában nem egy olyan robbantószer van — folytatja rémült képpel a Daily Cronicle — amilyennel még soha se működtek a különböző háborúkban. Ez nem dinamit, nem ekrazit, hanem egy egészen új vegyület, amelyet két esztendővel ezelőtt egy chicagói mérnök talált fel. Találmányát, amelynek robbantó és pusztító ereje felülmul minden eddigi anyagot, följajánlotta az Amerikai Egyesült Államoknak, de nem reflektáltak rá. Ekkor a mérnök levélbéli ajánlatot tett Németországnak és a német vezérkar tárgyalásokat kezdett vele. Arra kérte a mérnököt: jöjjön át Németországba találmányának kipróbálása céljából. A mérnök hajóra ült, hogy átevezzen az egyik német kikötőbe. Ekkor tudomást szerzett utjáról az Egyesült Államok kormánya és egész sereg amerikai detektivet küldtek utána, hogy visszatérítsék. Azonban a mérnök hamarabb ért a német partra, mintsem titkos rendőrök megérkeztek volna. Az Egyesült Államok ugyanis későbbben megbánta elutasító magatartását és mivel szakkörökből arról értesült a kormány, hogy a mérnök találmánya korszakalkotó, most már megakartta azt venni. Amde a német vezérkar az amerikai mérnök megérkezése után azonnal megkezdte próbáit és rövid idő alatt arra a tapasztalatra jutott, hogy az új robbantó anyag

Az eskü végeztével mindegyik csoporthoz egy rövid buzdító szónoklat intéztetett. Ez alkalommal már a német csoport is lelkesen „hochoh”, a tótok csoportja sem maradt mögöttük, azonban végül is minden egyéb hangokat elnyelt a magyar csoport tomboló lelkesedése, úgy, hogy a másik két csoportnál, csupán az ajkak mozgásából és az élénk taglejtésekből volt következtethető, hogy most már ők is alaposan begyulladtak.

A vasuton való utazást legáltalában diadalmenetnek nevezhetném. A hosszú ut valamennyi állomásán hihetetlen szeretettel és lelkesedéssel fogadták vonatunkat, elárasztottak mindenféle jóval, enni-inni való és apróbb emléktárgyak alakjában. Egyes nagyobb állomásokon zászlók alatt, nemzeti színű szalagokkal felcícomázott fehér ruhás lánycsoportokkal és a helyi zenekarral várt a lakosság. A vonat beérkeztekor felhangzott a Rákóczy-induló, még tídvözlő beszédekben is volt részünk, ami természetesen nem maradt viszonzatlanul. Két állomáson a vonat részére megállapított fél órai várakozási idő viharos táncos végződött, a mennyiben a szórakoztatás céljából megeresztett osárdás hangjaira derékon kaptuk a legközelebb álló fehérszínűeket s ugyancsak vígan jártuk.

A búcsuzásnál egyikünk kiszólt a vonatablakból:

— Lányok! ha meghalnánk, küldjétek utánunk fiatal katonákat!

Az egyik fitos orru visszafel:

— Hát miért nem visznek bennünket is?

Az egyik komáromi kaszányát a vártüzérek egy gyalogezred társaságában lakják: ezen gyalogezredre a részleges mozgósítás nem terjedt ki, az ezred nem csekély bánatára, amely bánat a kétségbeesésig fokozódott akkor, a mikor egy másik komáromi gyalogezred a harcra indulhatott. Ekkor jött az általános mozgósítás híre, amely villámütésként hatott az itthonmaradás miatt elbusult ezredre. Véletlenül tanuja lehettem a hirt követő jeleneteknek, a hirt vevő első csoport lelkes éljenzése futó tüzként viharzott végig az egész ezreden, a tisztek egymásra borultak és esőkolódtak, mi alatt a legénység kis kecské módjára ugrándozott a nagy örömtől.

Van köztünk egy zsombolyai 21 éves nősgazdász, akinek öccse is bevonult, továbbá mindkettejük 41 esztendő atyja is, most az apa az apóst is várja, aki beigérte, hogy általános mozgósítás esetén önként jelentkezik szolgálatra.

Egy önkéntesen jelentkező fiatal paraszt így indokolta elhatározását: sem apám, sem anyám, senkim nincs, de egy érdemjelet, azt akarok szerezni.

Mi — jó öreg, a békében rezervista, most azonban tényleges — tisztek, tulnyomóan nősek vagyunk. Vannak köztünk olyanok, akik csak nemrég szánták rá magukat ezen merész cselekedetre, az ilyeneknek kissé lóg az orruk és óránként firkálják a leveleket az asszonyoknak. Van olyan is, akit a nászutól irányított ide a behívó, és ez képes egészen érdektelen hol-

ereje minden eddigi matériát fölulmul. A mérnöktől nagy összegért megvásárolták találmányát azzal a kikötéssel azonban, hogy sohasem árulja el a találmány titkát másnak és kötelezi magát, hogy tíz évig a nagy német városban marad s ez idő alatt katonai ellenőrzésnek veti alá magát.

Az új robbantószer titka — írja tovább az angol lap — tehát Németország birtokában van és most azt tervezik, hogy Zeppelin-léghajókról nagy mennyiségben fogják ledobálni az angol hajóóriásokra. Olyan hatalmas Zeppelin-léghajókat építenek (és már ilyenek készen is vannak) hogy azok gondolájában ötven-hatvan ember kényelmesen elfér. A léghajókról aztán nagy tömegekben dobálják le az új robbantószeret ott, ahol angol hadihajók usznak a tengeren.

A londoni ujság rémlátásának nem tulajdonítanak jelentőséget Angliában, de az angol közvélemény gondolkodását mindenestre élénken jellemzi, hogy ilyen föltevés a legkomolyabb angol lapban is fölmerülhetett.

Fegyházra ítélik a nazarénusokat.

(Rémhírek tartalékosok agyonlövéséről.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 27.

A mozgósítás első napjaiban ismételtelen elterjedt az a hír, hogy nazarénus katonákat, akik a bevonulás után vonakodtak fegyvert fogni, egyszerűen agyonlőtték. Hogy ezek a hírek tuloztak, azt a most Temesvárról érkező jelentés mutatja.

A temesvári hadosztálybíró előtt tegnap *Brendusa Sebestyén* hadbíró-őrnagy elnöklése alatt — akit Aradról helyeztek át — néhány nazarénusnak ügyét tárgyalták, akik vonakodtak fegyvert fogni. A vádat *Sebők* Kolos dr. százados-hadbíró képviselte.

Valamennyi vádlott magyar és német volt, ami annál feltűnőbb, mert tudvalevőleg a szekta délvidéken különösen a szerbek között hódított.

A bíróság előtt először egy alacsony, törékeny termetű rezervista jelenik meg, sötétbarna

arcán ott a nazarenusok lemondása. Lesütött szemekkel áll meg a bíróság előtt. *Pethő* József a neve, 34 éves földmunkás, nagyszónási illetőségű, nős és öt gyermek atyja, nazarenus.

— Milyen valláshoz tartozott ezelőtt? — kérdi tőle az elnök.

— Evangélikus voltam!

A vádiratot olvassák fel előtte: Reservéinfanterist *Josef Pethő* augusztus másodikán vonult be Békéscsabán. Felebbvalójával ezemben megtagadta az engedelmisséget, amennyiben vonakodott fegyverhez nyulni.

— Megértette a vádat és beiameri?

— Igen!

— Mióta nazarenus?

— Egy év óta!

— Felhozhat valamit védelmére?

— Semmit!

Ezután *Sebők* dr. vádló vádbeszédében kifejtette, hogy milyen nagy veszélyben van most a monarchia s a vádlott — akire nézve súlyosbító körülmény, hogy nem is szerb, hanem magyar — vonakodik fegyvert fogni, amikor látja, hogy testvérei mind fegyvert ragadnak. Kéri, hogy a katonai büntetőtörvénykönyv 145., 146. o és 149. paragrafusa értelmében öt bűnösnek mondva ki 5–10 évi fegyházra ítéljék. A védő enyhítő körülménynek kéri betudni, hogy a vádlottnak vallása tiltja meg fegyvert fogni, továbbá büntetlen előéletét és azt a körülményt, hogy öt gyermek atyja.

A bíróság ezután rövid tanácskozás után kihirdette az ítéletet: öt évi fegyházra ítélte a nazarénust.

— Megértette az ítéletet? Megnyugszik?

— Megnyugszom! — feleli az, de ezután halálsápadtan még egyszer megkérdi: — Mennyi? Négy év?

— Igen! — hangzik a felelet s a nazarénus a szuronyos bakák közt lehorgasztott fejjel távozik a tárgyalóteremből.

Ugyanilyen formában folyt le a többi tárgyalás is: Nagy Károly huszonnégy éves sárhelyudvari-i legényt négy évre ítélték s megfosztották káplári rangjától, *Jenney* Imre sárhelyudvari-i tartalékos őrmestert szintén degradálták s ugyancsak négy évi fegyházra ítélték.

mikba, mint például a levegőbe, órákhosszat belebámulni.

Egy másik ilyen ujdonsült házasság a legkevényebb megbízásokra vadászik és mások végezni valóját is lehetőleg átveszi, csak hogy minél kevesebb szabad ideje maradhasson.

Egyik társam nehezen vár táviratot s végre épen, midőn a legénységgel bibelődik, megérkezik a várva-várt távirat a következő tartalommal: „Tiborkánk van, jól érzem magam. Ellád.” Társam szeméi elhomályosodnak, hirtelen „hátra arc”-ot vezényel, néhány pillanatig kapkod a szeméihez, azután kihuzza magát, „előre arc”-ot vezényel és bibelődik a legénységgel tovább.

Kissé kellemetlen a helyzet az intelligensebb elemek közül azokra, akik annak idején családfentartók, meg más címeken póttartalékosok voltak és most a háboru diadalából — legalább is egyelőre — közemberként kell ki-venni részüket. Századomnál két ilyen példány van, az egyik egy előkelő budapesti közlekedési vállalat, a másik egy nagy építési vállalat vezető főmérnöke; most alantasai a civilben alkalmazott, de sarzsival bíró munkásaiknak és ha jól megy, alkalmuk lehet az ügyesövek és egyéb felszerelési tárgyak intelligens puccolási módzatainak gyakorlati kitanulmányozására.

Egy bajtársam három fivérével együttesen szerencsétlenül a hazát. Legkisebb unokácsüknék meghagyták, hogy minden áldott nap forduljon a jó Istenéhez az ő érdekükben. A kis fiu mélyen elgondolkozik, majd moso-

lyod s vidámságának okát így fejt ki: „arra gondolok, hogy mennyit fognak mérgeződni a szerbek, hogy titokot nem tudnak majd eltalálni.”

Most már jó ideje egészséges tábori életet folytatunk — amennyiben nem ágyuzunk — csendesen holdvilágos éjszakákon ébren álmodozunk, győzelmeiről, családról, kedvesekről.

Lakosztályainkat — vakondok módjára — kedves anyaföldünk mélyébe vajtuk és pedig — tekintettel arra, hogy barátságatlan vizavink, ha nem is sűrűn, de mégis küld át zord ágyulövegeket — jó mélyen. Dacára annak, hogy a földalatti alvást már teljesen megszoktuk, mégis mindannyian jókedvvel reméljük, hogy ezen földalatti alvásunk nem less idő előtt örökös. Lakosztályaink felszerelése nem épen tökéletes, de azért kielégítő: Két hosszabb szög fogas gyanánt szolgál és ehhez járul sz itt található és nagyobb termetű tókból óvatosan kivájt mosdó edény. Lakosztályaink egyéb tartalma, a föld alatt már szokásos kisebb mezei állatok és bogarak, továbbá legyek és szunyogok. Az előbbiekkal jó barátságban élünk, mert ártatlanok, az utóbbiak ellen úgy védekezünk, mint a cukrászsütemények: organtinnal. Elégedettek is vagyunk mindannyian, csak egy ügyvéd furesálja kissé, hogy ő itt így lakik és Pesten 5000 korona lakbért fizet.

Egy szélcsendes perióduskor két éjjel egy közeli városban tölthettünk, horribile diktu „ágyban, párnák között!” Ez alkalommal egy

Hadseregünk veszteségei.

6. számú veszteség-kimutatás.

(Kiadatott augusztus 25-én.)

Tisztek:

Claus Richard őrnagy 35. L. e. súlyosan megsebesült, augusztus 15-én a kórházban meghalt. *Hochenberg* Lipót tartalékos hadnagy 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország, Pest-Pilis-Solt-Kiskan m. Budapest) megsebesült. *Szabó* György tartalékos zászlós 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország Pestmegye Budapest) megsebesült. *Theisz* Jenő hadnagy 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog, Kisztapár) elesett.

Legénység:

Abrudán János közlegény 37. gy. e. 13. sz. (Magyarország, Bihar m. éleadi j. Kalota 1887.) megsebesült. *Andor* István közlegény 12. gy. e. 13. sz. (Magyarország, Egerszeg, Kavas 1890.) elesett. *Batch* István tartalékos közlegény 95. gy. e. 16. sz. elesett. *Bitter* János póttartalékos 12. gy. e. 13. sz. súlyosan sebesült. *Bury* András pénzügyőr-örvezető, 5. csendőrpáncsnokság (Galicia, Sanok, Bazanovka 1884.) elesett. *Caora* Tivadar közlegény 37. ik gyalogezred 13. század, (Magyarország, Bihar m. tankei j. Tenkegöred 1835) megsebesült. *Dani* Sándor közlegény 37. gy. e. 14. sz. (Magyarország Bihar m. központi járás, Biharpüspöki 1890.) megsebesült. *Geiger* Konrad szakaszvezető 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog m. Szilberek) megsebesült. *Johimsthal* Ferenc tartalékos káplár 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog m. Cufutak) megsebesült. *Koluski* Péter tartalékos közlegény 95. gy. e. 16. sz. megsebesült. *Klenko* Antal póttartalékos 12. gy. e. 13. sz. elesett. *Klitán* Lajos közlegény 37. gy. e. 13. sz. (Magyarország, Bihar m. béli j. Bótkalocsa 1887) megsebesült. *Kosztanyercer* (lehet *Kosztanyerecz*, vagy *Kosztanyevocz* is) Sándor póttartalékos 12. gy. e., 16. sz. (Magyarország, Zala, Csáktornya, 1885.) elesett. *Kurucz* István póttartalékos 12. gy. e. 13. sz. könnyen megsebesült. *Leskow* Miklós 95. gy. e. 16. sz. elesett. *Lámlier* Péter 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog m. Hódcság) megsebesült. *Markó* Adalbert tizedes, címzetes káplár 12. gy. e. 13. sz. elesett. *Mostowy* Jakab közlegény 95. gy. e. 16. sz. elesett. *Magyari* Sándor századkürtös 37. gy. e. 14. sz. (Magyarország, Bihar m. szalárdi j. Jákóhodos 1891.) megsebesült. *Fogar* János póttartalékos 95. gy. e. 16. sz. megsebesült. *Popadnik* István közlegény 95. gy. e. 16. sz. megsebesült. *Radomski* (ke-

bajtársam szolgálja egy szerb osaládnál foglalt gazdája részére egy igen csinos butorozott szobát, a két idősebb tanítónő kisasszonyból élő házigazdák kétségbeesett rémületére, akik sietve kiűritették a csinos szobát, a kötelező ágy kivételével. Elképzelhető a bámulat, midőn este a retteneses, emberevő „svába” helyett, egy kellemesen kedves modoru fiatal tiszt előzékenykedett a remegő vén kisasszonyokkal. Másnapra a szoba csinosabb volt, mint valaha és buzgó és figyelmes kiszolgálás is mutatkozott.

A legénység kedvence témája *Petár*. Ütegásás közben löcsontok kerültek a felszínre, az egyik megjegyzi: „nó, ezek bizonyosan *Petár* apjának csontjai vótak.” Aszerint, amint az ágyulövegeket reggel, délben vagy este küldjük át „portómentesen”, megjegyzi a legénység: „reggelire, ebédre vagy vacsorára küldjük *Petárnak*.” A gyalogság sem marad el kedély dolgában. Egy jól kitömött, ügyesen felöltöztetett és botra szerelt szakaszvezető, jól elsáncolt hadállásaikban kézzel-kézre jár és különböző pontokon időnként kidugják. Szegény babu szakaszvezetőt már teljesen rostaszerűvé lyukasztották a szerbek golyói.

Egyik legkedvesebb foglalkozásunk a rózsaszínű levelező lapok kitöltése, de még ennél is jobban esik a kapott levelek olvasása. Ez egyébként gyengéd ólázás akar lenni arra, hogy nem kell sajnálni tőlünk azokat a jó meleg sorokat.

Ehrlich Samu.

resztneve olvashatatlan) közlegény 95. gy. e. 16. sz. megsebesült. *Reitenbach* Fülöp tartalékos közlegény 6. gy. e. 3. sz. (Magyarország, Bács-Bodrog m. Cservenka) megsebesült. *Sárközi Lajos* káplár 37. gy. e. 14. sz. (Magyarország, Bihar m. nagyszalontai járás Erdőgyarak 1889.) elesett. *Sowiak Wasyl* póttartalékos 95. gy. e. 16. sz. megsebesült.

A hiányzó személyi adatokat a következő kimutatások pótolják.

Egy aradi tüzérhadnagy első csatája.

(*Sárkány Ferenc dr. a hercegovinai ütközetekben.*)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 27.

Sárkány Ferenc dr., a nagy tudású fiatal aradi ügyvéd, mint tartalékos tüzérhadnagy vesz részt a becsutelen szerbek elleni harcokban. A mikor a múlt hónap 28-án bevonult, Lugosra vezényelték, de csakhamar elhagyta a esőndes várost és lekerült a szerb határra, Hercegovinába. *Sárkány dr.* a két év előtti hadiképzés alkalmával is több hónapot töltött Hercegovina erődítményeiben. Az akkori békés és unalmas hónapokat most a véres harcok izgalmas napjai követik. A fiatal ügyvéd az ágyu mellett tölti nappalait és éjszakáit, ám az ütközetek előestéjén itthon kalandoznak meleg gondolatok... hazaszáll a lelke azokhoz, akik forró nyugtalansággal várják a csaták zajából megterő bátor ifjút.

Sárkány dr. szülei mind mostanáig alig hallottak valamit a végéken harcoló fiukról. Ma egyszerre három tábori levelezőlapot is hozott a posta. Természetesen nem tudják, hogy hol adta fel a küldője, de a lapok tartalmából körülbelül sejteni lehet, hogy *Wisegrád* környékén tartózkodik most az aradi tartalékos tüzérhadnagy. A levelezőlapok bélyegzője augusztus 14., 15. és 17-ét mutatja.

Az első lap az első csata előestéjén íródott és hiven tükrözi vissza *Sárkány dr.* poétikus gondolatvilágát. Azt írja, hogy az a tüzéreg, amelyhez ő is tartozik, egy erdőben tölti az éjszakát.

— Az első csatám előestéjén vagyok, — írja — elől a gyalogosok már órák óta harcolnak, de ránk, tüzérekre csak holnap kerül a sor. Most áldoz le a nap és arannyal hinti be a páfrányokat, amelyek édesanyám kedvelt nővénei. Ezek között töltöm az első csata előestéjét és bízom a sorsomban, amely eddig minden bajtól megőrzött. Nézd, anyám, mily szép a természet és mily rosszak az emberek...

A második lapon már beszámol a harcról, amelyben részt vett.

— Reggel fél hat órától este hat óráig szakadatlanul folyt a harc és mi délután ismét egy erdőben voltunk, ahonnan állandóan tüzelünk. Este hat órára teljesen szétvertük az ellenséget, amely halottait és sebesültjeit a csataterén hagyva futott, amerre birt.

(Ez a *visegrádi csata* volt, amelyről a hivatalos jelentés azt mondta, hogy e hó 15-én folyt le. — A szerk.)

A harmadik levelezőlapon *Sárkány dr.* megemlíti, hogy a csapatukban még senki se kapott hazulról levelet; ennek az az oka, hogy a tábori posta kissé elmaradt mögöttük.

— Ha tőlem most pár napig nem kapnak hírt, ne aggódjanak, mert az azt jelenti, hogy nincs semmi bajom. Ha baj történik velem, akkor értesítik kedves szüleimet. Ha tehát nera hallanak hírt rólam: az jó jel.

Belgium pusztulása.

— *Negyvenkét centiméteres lövegek. — Több méteres falak robbantása. — Szétjött páncceltornyok. — Cigaretta puszkaporról töltve. — Egy katonai attasé jelentése. —*

— *Hivatalos távirati tudósítás. —*

Berlin, augusztus 27.

A haditudósítókat és a német főhadiszállásra beosztott katonai attasékat elvitték Namurba, hogy az ostrom után megtekintsék a bevehetetlennek tartott büszke várat, amelyet azonban a német nehéz tüzérség úgy lőtt pozdorjává, mint ahogy a gyermek a cserepet törte össze. Egy idegen állam katonai attaséja, a következő jelentést küldötte haza a vezérkari főnököknek:

— Belgiumban vagyunk — írja. Összetört kocsik, egy ház, amelyből csak két méternyi terület ép, elhullott lovak, kocsikerekek jelzik az utat, amelyen a háború furijája járt.

— Ezek a romok egyre szaporodnak egész *Batticeig*, itt egy még szörnyűbb kép tárul elénk. Minden ház le van rombolva, le van perzselve. Gerendák, vassínak, ajtók, butorok, mintha valamennyit a földrengés hányta volna össze, egyes romok még füstölnek. A fal épen maradt részén még egy fotografiát látok, az üres ablakrámán át pedig egy el nem pusztított télikortba téved a tekintetem.

— Nagy szakadékok, koncentrikus fekete sávokkal jelzik a gránátok becsapását. Itt-ott még láthatók egy plakát rongyai, amely a király és királyné látogatása alkalmával arra szólította fel Namur lakosságát, hogy házaikat lobogózzák fel, este világítsák ki ablakaikat és jöjjenek ki az utcára a királyi pár lelkes fogadására. Itt történt, ebben a városban, hogy a fanatizált polgárság a padlás nyílásakból és az ablakokból a bevonult német katonaságra lövöldözött

és felidőzte a városka szörnyű sorsát. Halottai esend köröskörül. Emberi lelkét nem látni, gazdátlanul vált tehének legelnek egy urasági parkban. Itt-ott látható egy katonadr. A templom maga is, miután a tornyát összelőtték, romhalmaz.

— Ugyanez a kép tárul elénk a *Lüttich* felé vezető hosszú úton. Az út mentén, amerre a német csapatok elvonultak, a házak épek és bántatlanok. Csak ahol löttek a csapatokra, ott látható a

kegyelmet nem ismerő pusztítás.

Magában *Lüttichben* hemzseg a katonaság. Az igazságügyi palota a német kormányzó székhelye. Mindenütt már német a közigazgatás, akár csak egy császárgyakorlaton lenne az ember. A lépcsőház alatt tanyázó őrség nem szalmán, hanem brüsszeli szőnyegen heverészik. Este minden ház minden ablakában gyertyának kell égni, de nem szabad hozzányulni, mert a fényjeleket nem lehet megkülönböztetni a gyertyahordozástól és esetleg ártatlan szenvedne a bűnösért. Minden utca sarkán katonai őrség, minden felórában váltakoznak, mert a hadvezetőség nagyon kiméli a hadba vonult katonát. Óriási teher automobilon szállítják a *Lüttichben* táborozó seregek az eleséget, naponta ötször-hatszor vizet, mert

fejvesztés terhe mellett tilos akár pénzért, akár ingyen bármit is elfogadni *Lüttich* lakosságától.

— Vigyázat uraim — mondja a főhadsegéd amikor körülvezet a városban — mert még mindig rejtőzködhettek valahol egy pár kézi-gránát! Semmi sem emlékeztet arra, hogy rövid ideje itt véres harcok voltak. A német ka-

tonák kényelmes csinvet zubbonyban sétálnak, vagy pedig oly flegmatikusan végzik szolgálataikat, mintha a legcsendesebb béke lenne.

— Egész más, borzalmas, bámulatot és megdöbbenést kelt a „*Loncint*” erőd megpillantása. Ófajsága a császár azt parancsolta, hogy miután a *Flerou* erőd elesett és a porosz elővéd behatolt *Lüttichbe*,

Lüttich további meghódítása ne kerüljön német vérbe.

— *Loncint* tizenhárom kilométerről kezdte a nehéz tüzérség löni és háromszori találással olyan helyzetbe hozta, hogy erre egy földrengés sem lett volna képes. A német tüzérség negyvenkét centiméteres *Haubitze* lövegeknek robbanó keveréke valószággal rettetetes. A több méternyi vastag beton boltzatokat úgy veti szét, mint a cseréppipát. Akkor darabokat szakít ki, mint egy ház és ezek a tönkre tett részek úgy hevernek, mintha gyapjufonalat tép valaki izekre. A szó szoros értelmében izekre szaggatva. A páncceltornyok kupolái úgy össze vannak törve, mint a cserép terekak.

— El van itt némitva minden ellentállásnak még a gondolata is. Itt vagy eltemetted magát valaki a romok alá, amint azt a *derek Leman* tábornok tette, akit eszméletlen állapotban találtak alattuk, vagy pedig kitűzi a fehér zászlót, amint az a többi erődöknél történt, mihelyt az első 42 centiméteres gránát bele ütött.

Leman tábornok kihallgatása alkalmával jegyzőkönyvbe vetette, hogy csak azért adta át a várat, mert a lövegek rettenetes hatása alatt elvesztette eszméletét.

— *Namurt* nehéz tábori *Haubitze* kkal, 31 centiméteres mozsarakkal és egy 42 centiméteres *Haubitze* kkal lötték. Még hallottunk egy pár lövést. Mindenki csodálkozik, hogy a németek milyen precízen lönek. Utközben találkoztam katonáorvosokkal, akik utálattal beszélnek a belgák gazságairól.

Belga katonák holtaknak tetetik magukat és ha az ellenség elvonult a harcmezőről, akkor a német sebesült katonákat keresztül szurkálják.

A lövészárkokban a német csapatok több száz ilyen szimulánst találtak.

— *Hauvenir* lakossága az átvonuló német katonákat cigaretta csomagokkal kínálta meg, amelyeken ez a felírás volt:

SOUVENIR DE HAUVENIR

— Valamennyi cigarettában

puszkaporról preparált dohány volt, mely a rágyújtásnál felrobbant és a katonák szemét égette ki.

Én magam is láttam több száz ilyen cigarettát.

Arad ünnepli a házi ezredet.

— **Atutazóban az aradi katonák. — Megható jelenetek az állomáson. —**

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 27.

Felejthetetlen, színekben és forró hangulatban gazdag képe volt ma az aradi vasuti állomásnak. Az aradi 33. gyalogezred két zászlóalj utazott át Aradon. A napok óta várt, lesett alkalmat tömegesen használták fel a katonák hozzátartozói, ismerősei — ugyazólván a fél város, a vidékről bejött rokonságával egyetemben, hogy újra bucsut vegyen azoktól, akik három hét előtt indultak el innét.

Az egyik zászlóalj délután félkettőkor, a másik hat óra előtt érkezett meg a vasuti állomásra, ahol mintegy másfél órát időztek a katonai vonatok. Mind a két vonat érkezésénél nagy tömeg lepte el a perront s valósággal ujjongó éljenzések tomboló örömjaja tört ki, mikor a vonatok megérkeztek.

Szemere Kálmán állomásfőnök a legnagyobb készséggel és azzal a mindig elismert udvarias szíveséggel, amelyet több ízben bebizonyított, a pályaudvar összes kapuit megnyitotta a közönség előtt és a hatalmas állomáson se vasuti, se katonai órásg nem állta útját a beáradó óriási közönségnek, amely elhozta szeretetét és könyeit a harminchármasoknak.

Mindenfelől hangos kiáltások köszöntötték az ismerősöket, akik a kocsis nyitott részén láthatók voltak. Alig fékezhető türelmetlenséggel várták, mikor a jeladást megadták és a katonák leszállottak a vonatról.

A viszontlátás örömeinek, a szeretet megnyilatkozásainak alig leírható jelenetei következtek. Feleség, szülő, testvér, barát forróan ölelték, csókolták a katonákat. A gyerekek is persze ott voltak ölbéliek és pólyában hozdóztak is, akiket boldogan csókoltak a napbarnitott apák.

— Hogy vagytok, hogy vagytok?

— Nincs semmi bajunk. Nem is lesz!

A harminchármasokat hozó katonavonat fogadtatása egyébként némi ünneppel is történt. A több mint negyven kocsiából álló vonat egyik első osztályú szakaszában utazott a zászlóalj parancsnoka, Burdea Demeter alezredes, akit a Vöröskereszt nevében Vásárhelyi Janka elnöknő és Tisch Mór dr. főorvos az üdítő állomás vezetője üdvözöltek és arra kértek, hogy fogadja szívesen a katonái részére készített megvendéglést.

— Azonnal intézkedem, hogy katonáim az aradi hölgyek vendégei lehessenek — felelt udvariasan az alezredes.

A következő pillanatban fölhasant a kürtjelzés és a harminchármasok napégette arcú, besett szemű, harci tüztől lobbanó tekintetű legényei egymásután sorakoztak és indultak a terített asztalok felé.

Rendszerint a volt raktárhelyiségekből alakított étkezőben teritettek a katonák részére, de most kivételesen a szabad levegőre hozták az asztalokat és az üdítő állomás hölgyei már órákkal előbb buzgalommal terítették az asztalokat. Minden ember számára jutott az asztalokra egy-egy ujonduj porcellán bögre — Kohn Eötvös-utcai edénykereskedő ajándékozott erre a célra ezer darabot, — egy-egy szelet kívánatos husu dinnye — a Braseh-cég ajándéka — szivar, cigaretta, kalács, szilva, virág, minden, amit csak figyelmes és gondos női kéz hozhat. — A tiszték asztalához külön szendvicseket szervíroztak később, amelyeket Stauber Andor dr.-né küldött egy hatalmas ruháskosárral.

Kipirult arcú, sürgő-forgó hölgyek fáradoztak az asztalok körül, de talán egyiket sem volt olyan megható látni, mint a kis Pick Annust, aki pirosra sirt könyes szemmel osztogatta minden helyre a virágszállakat: — akkor kapta hírt hadnagy bátyja megsebesülésének, de még nagy bánatban sem mondott le arról, hogy ki ne vegye részét a gyöngéd női kezek figyelmességére, drága női szívek gondoskodására annyira ráutalt katonák vendéglátásának munkájából.

A megérkezés után a vendégszeretet bőséggel adta ki a magáét. Az üdítőállomás asztalai izlésesen megterítve várták a katonákat, a kiket ezenkívül sörrel, szivarral, cigarettával is szaporán kínáltak a hölgyek. Az aradi sörraktárosok is hozzájárultak a fogadtatáshoz: báró Nopcsáné, Schreyer Viktor, Löwy és Pollák, Kaufmann Lajos és társa, Reusz Sándor és Kornis testvérek egy-egy hektoliter sört küldtek ki az aradi katonák megvendégléséhez.

A délből érkező vonat katonáit Löwy Mór sörraktáros két szép leánya, Messer Károlyné Löwy Rózi és Löwy Irénke kínálták sörrel és kipirult arccal, boldogan, mosolyogva töltötték be a csapos szerepét a gyorsan ürülő hordóknál, melyeket a katonák megostromoltak. A vendéglátás különben annyira bőkezű és dus volt, hogy a délből keresztülvonuló zászlóalj parancsnoka, Winkler Örnagy mosolyogva kérte a hölgyeket:

— Kérem, hagyjanak valamit arra az időre is, ha már rá leszünk szorulva, most még van hosszú-hosszu ideig a katonáimnak bőséggel mindenből.

Mohón igyekeztek a viszontlátás drága perceit kihasználni a katonák. Az egyik elmondatta magának, hogy mi történt odahaza, a míg távol volt, a másik az ételnek, italnak oda se nézett, csak a gyereket csókoltatta, a harmadikat ötfelől fogták karon — és így tovább. Az örömtől áradó epizódok közé szomorúság is keveredett: az egyik tartalékosnak — a szomszédos német községből való — a megérkezés első percében adták hírt, hogy a feleségét tegnap eltemették.

Az alatt a járókelők a vasuti kocsikat szemlélték, amelyek gazdagon voltak díszítve nemzeti színű zászlókkal. A zászlókon rajta volt a szakaszok száma, amelynek kocsiján kitűzték. A kocsikon pedig végig a jóízű katonahumor, a mely fölírásokban és rajzokban az ellenségeinket, a franciát meg az oroszot viccelte ki. Az egyik:

„Irány: Moszkván át Pétervárra.”

A másik kocsi hatalmas nemzetiszínű zászlót feszítettek ki a tizenkettedik század vitézei azzal a felirással: „Éljenek a harminchármasok, vesszen Oroszország.” Más föliratok Szerbiát, Petárt és az egész hármast entente-ot kívánták pokolra. Érdekes volt a délből érkezett első vonat tisztí kocsijának díszítése: a király és Vilmos császár arcképét ragasztották ki a kocsis oldalára és nagy betűs fölirat hirdette:

— Éljen a király! Éljen a haza! Éljenek a szövetségesek!

Amikor a vonat kirobogott: a két képet és a lelkesítő föliratot még egy ragyogó, illatos nagy virágkoszorú is fonta körül: ezzel Szemere állomásfőnök felesége koszorúzta meg az együtt harcoló szövetséges uralkodók képét.

A katonákat körülhullámzó tömegben egymásután játszódtak le a megható jelenetek. A falusi bakákat egész ismerőstábor vette körül és vitte egy szögletbe, ahol hatalmas csomagból paprika, paradicsom, gyümölcs, mindenféle jó került a vitéz elé. Gyermekek tapadtak könyes, rajongó szeretettel katoná apjuk szívére és drága kis arccokkák simultak a régen nem beretvált, bozontos, barnára égett arcokhoz. Végtelenül megható és szívhez szóló eset történt az egyik tartalékoskal. Szomorú arccal és mereven álldogált a zajló tömegben és az üdítő állomás hölgyei hasztalan hívogatták:

— Üljön le vitéz ur, igyék egy csésze kávé, vagy amit kíván...

— Eggyebet szeretnék én, nem ennivalót — sóhajtott a tartalékos.

Közben több urhölgy gyült köréje és addig faggatták, kérdezték, amíg a derék harminchármas elmondta:

— A gyermekeimet szeretném látni.

— Hát hol vannak?

— Vártam, hogy hozzák őket az állomásra, legalább utoljára elbucsuhanassak tőlük, de nincsenek sehol.

Köny is szökött a kemény vonású katoná szemébe, miközben elmondta, hogy amióta bevonult: felesége meghalt és árván hagyta két csöpp gyereket: egy három éves, meg egy tizenhathónapos babát.

— Jöjjen — ajánkoztak többen — elviesz szük kocsin gyerekeihez.

De nem lehetett, mert kitűnt, hogy a tartalékos Zsigmondháza való és az itt tartózkodás ideje nem elég arra, hogy kijussanak Zsigmondháza, meg vissza. Két szép aradi urileány: Vörös Magda és Szenes Lici azután azzal vigasztalták meg a szerencsétlen embert, hogy még holnap meglátogatják Zsigmondházán gyerekeit, azután is többször fölkeresik, gondját viselik az apróságnak és értesíteni fogják minden héten árva kicsikéi helyéről az apát.

A törődöttségnek semmi jele a katonákon. A jókedv, amellyel elindultak, még növekedett és az érzékenyült szülőket ők maguk nevetve bátorították. Az egyik önkéntes azt mondotta:

— Ezeknek a nőknek rossz szokásuk, hogy a sirásra hajlanak!...

Bizony erre is került a sor. Különösen a bucsuzásnál. A második vonat fél nyolc óra előtt készült az indulásnak. Hármast kürtjel hívta sorakozásra a szakaszokat. Új ölelések, csókölözések, miközben felhangzott a biztatás:

Valamennyien hazajövnék! Győzni fogunk s akkor újra itt leszünk.

A katonák fölzállottak és nótába fogtak. Összeolvadt a román bakáknak pásztortűz mellett tanult kórusa a magyar fiúk tüzes nótájával. Füttyszó — és a vonat megindult.

Kalaplengetés, éljenzés, zsebkendőlobogtatás, csókok intése, bucsukiáltások olvadtak össze az indulás kürtjével. Egetvaróan kísért a robogó vonatot a bucsukiáltás, többnyire ilyesfélekép:

— A viszontlátásra — valamennyitekhez!

A katonavonat pedig továbbint az éjszaka kába. Mikor egészen eltűntek a könyező szemek elől, a perron lassan, szomorúan elnéptelenedett.

A harminchármas háziezred egy része, melyet Barca Simon ezredes maga vezetett más irányban — Arad érintése nélkül — utazott, de azért ők sem feledkeztek meg városukról és elküldték üdvözlésüket az aradi közönségnek. A tábori posta ma két levelezőlapot is hozott az Aradra nem érkezett harminchármasoktól. Az egyiket Jelusaie Oszkár s Aradna ezredes.

gédtsit küldte Teller Kálmánnak, az Aradi Közlöny segédszerkesztőjének és ezen a levelezőlapon maga Barza ezredes írja a következőket:

Wir erinnern der gemeinsam verlebten, bewegten Tage während der Mobilisierung. Inzwischen sind die braven Arader 33-er noch immer nicht in den Kampf gekommen. Aber es und nicht lange dauern. Herzliche Grüße und besten Wünsche Barza Oberst. (Emlékezünk az együtt eltöltött izgalmas mozgósítási

napokra. Idáig a derék aradi 33-asok még mindig nem kerültek harcba. De most már ez se késik sokáig. Szívélyes üdvözléssel és minden jót kívánva: Barza ezredes.

Jelussig százados a következőket írta a levelező-lapra: Még élünk — de nagyon is! Most kerül reánk a sor!!! Szíves üdvözléssel. — A levelező-lapot még aláírták: Stéger Gyula Gellért tábori lelkész, Jankó Béla dr. ezredorvos, Pechtold százados, Jacquemot százados, Gárs főhadnagy és Némethy hadnagy.

A hős Deutschmeister-ezredes halála.

(Megújulnak a régi legendás idők. — Holzhausen ezredes legényei élén.)

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Bécs, augusztus 27.

Győzhetetlen seregeink, csupa hős és retenthetetlen harcos valamennyi katonája, orosz-lánként küzdenek a harcok terében. Valamennyi jelentés, de a csatákban megsebesültek és hazajötték elbeszélései egybehangzóan azt bizonyítják, hogy tisztjeink bajtársias együttérzése és együttélése olyan szelemmel tölti el a legénységet, amilyenre alig volt még példa. Valamennyi tisztet az a vágy sarkallja, hogy mint a Mária Terézia-rend lovagja térjen vissza a harcterről és ott küzd az első sorokban, ő vezeti a gyilkos golyózáporban rohamra a legénységet. A halállal bátran szembe néző tiszt karunkat nem retenti vissza semmi veszély és a történelem igen sok hőstettet jegyez fel majd róluk.

Már napok előtt megírunk, a bécsiek dédelgetett háziezredének, a Deutschmeister regiment ezredesének, Holzhausen Lajos báró hősi halálát. Ő volt az első, aki a hírneves ezredből a csatateren lelte halálát. A szűkszavú táviratokból nem tudhattuk meg az ezredes életének körülményeit és a mai napig is a legkülönbözőbb verziók keríttek róla. Egyik szerint egy erdőben ezrede mögött lovagolt és egy fán ülő orosz lőtte le, a másik szerint énekszóval vonuló ezredeit vezette ki épen az erdőből, amikor orvul lelőtték. Volt egy harmadik fordulat is, amely szerint az erdőből kiérő ezred legénysége és tisztjei kérték az ezredest, hogy ne lovagoljon előre, szálljon le a lóról, ha már nem akar hátra menni, de az ezredes azzal a megjegyzéssel, hogy az oroszok úgy sem tudnak lőni, előre vágatott és ekkor torkán érte őt egy golyó.

Ma már azonban hitelesen meg van állapítva az ezredes halálának minden körülménye és az adatok azt bizonyítják, hogy Holzhausen báró, a hősök hőse volt, aki bátran állott a halál elé, azért, hogy a reá bízott csapatot még a saját élete árán is megoldja a feladatot. A Deutschmeister ezredből Bécsbe érkezett sebesült tisztok a következő hiteles leírást adják ezredesük haláláról.

— Mult szombaton történt, hogy az ezred orosz területen állott és azt a hírt kapta, hogy erős ellenséges csapatok közelednek felénk. Két zászlóaljunk vonult fel ellenük és óvatosan meneteltünk sik területen át, amelyet nagy erdőrészek szakitottak meg helyenkint. A két zászlóaljjal együtt menetelt Holzhausen báró ezredesünk is. Ő ismerte a helyzet nehézségeit de velünk akart lenni a veszedelemben. Egyszerre, amint egy erdőrészből kiléptünk azt a parancsot kaptuk, hogy árkoljuk el magunkat. Alig készültünk el a fedezéssel, már is ellenséges tüzéség vonult fel ellenünk és ugyan-csak heves puskatűz indult meg ránk. Tudtuk, hogy erős, kombinált ellenséges csapatokkal állunk szemben.

— A fegyver tűz erősségéből következtetve azt kellett feltételeznünk, hogy ellenségünk tulsúlyban van. A golyók zápora hullott reánk és az volt a szerencsénk, hogy az oroszok nagyon rosszul lőttek. Holzhausen báró ezredes kezdetlől fogva a legelől lévő lövész árokban tartózkodott. Ugy viselkedett mint egy hős. Alig zúgtak el az első golyók a füleink mellett, ezredesünk mint a gyertyaszál felemelkedett, hogy a területen végig tekintsen. Mikor mindent alaposan szemügyre vett, ő maga irányította a mi tüzelésünket. Látna, hogy a két zászlóalj kitűnően lő és az ellenséges golyók ritkábbá válnak, elhatározta, hogy előre ruhanunk. Ő volt az első, aki a biztos fedezet mögül kiugrott és ebben a pillanatban fején találta az ellenséges golyó.

— A mellette levőkre iszonyu hatással volt ezredesünk eleste. Claus százados mentette meg, valódi halálmegevetéssel, a helyzetet. Az ellenséges tűz ismét erősödött és a kapitány nyomban átlátta, hogy bizonyára a kozákok akarnak ránk törni a saját gyalogságuk tüzeinek fedezete alatt. A kapitány ebben a végzetes percben hátra futott és valóságos golyózáporban frontunkra hozott egy gépfegyvert, amelyet a rohamot intézett kozákok ellen irányított. A gépfegyver ugyszólván lekaszált az orosz lovasokat, úgy, hogy láttuk, amint a kozákok a szemünk láttára bukfenőst hányva terültek el a földön. Megmaradt részük futásnak eredt. A levert támadás felvillanyozta bizalmunkat, mert észrevettük, hogy a kozákok futamodása igen rossz hatást gyakorolt az ellenségre, a tüze csakhamar teljesen elgyengült. Felhasználtuk az alkalmat és visszavonultunk az erdőbe. Ebből a fedezékből újra megkezdtük a tüzelést, amelyre ismét ellenséges tüzéség válaszolt. A csata estig tartott, reggel kilenc órakor kezdődött. Kemény nap volt ez nagyon. Este erősítést kaptunk és visszavetettük az ellenséget.

TANÜGY.

(—) Iskolai értesítés. Az Aradvárosi Felső Kereskedelmi Iskolában az utólagos beíráso k szeptember 1-től 15-ikéig tartanak naponkint d. e. 9—11 óráig az igazgatói irodában. Még azok a tanulók is tartoznak beírkozni, akik esetleg katonai szolgálatra vannak behíva. A javító vizsgálatok szeptember 2-án, szerdán (első osztály), szeptember 3-án csütörtökön (középső osztály) és szeptember 4-én pénteken (felső osztály) reggel 8 órakor lesznek megtartva. Az írásbeli érettségi vizsgálatok szeptember 7-én kezdődnek. Dr. Somogyi Gyula, igazgató.

Az aradi kir. főgimnázium igazgatósága tudomására hozza az érdekelte szülőknek, hogy a javítóvizsgálatok és a magánvizsgálatok írásbeli részére f. aug. hó 29-én szombaton d.

e. 9—12 és d. u. 3—5 óráig, a pótló, felvételi és a magánvizsgálatok szóbeli része vasárnap, augusztus hó 30-án és hétfőn, augusztus hó 31-én fognak az intézeti épület tanári szobájában, fizikai termében és rajzszertárában megtartatni. A beíratásokra vonatkozólag legközelebb ad értesítést, hirdapok útján, az intézet igazgatósága.

Aradi nők zászlója a népfölkelőknek.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 27.

A háborus idők alatt Arad egy pillanatra sem maradt katonaság nélkül, mindig élénk és forgalmas volt a város s a ragyogó esti korzót minden nap színessé teheték az uniformisok!

Hosszabb ideje már új katonasággal, új tisztikarral ismerkedhettünk meg, a 102. népfölkelődandár tisztjeivel, akik általános simpatíát keltettek maguk körül s az új formáció emberei tisztjei már is népszerűek itt, már is szívünkhozó nőttek. Már részt vesznek Arad társadalmi életében, ott vannak közöttünk, aradiak közt, a társaságban, korzón, kávéházban.

Egyesek valósággal családias életet élnek itt: feleségeik, gyermekeik jöttek utánuk s az aradiak szeretete lehetővé tette nekik azt is, hogy itt — otthon érezzék magukat a szó teljes értelmében. Nekünk a vendéglátás minden tekintetben szerencsés, mert ha rideg anyagokra nem is gondolunk, nyert a város forgalmában, mozgalmasságban, az utcák külső kopó új emberekkel, új arcokkal bővült. Az első pillanatban ismeretlenek voltak, de csak az elsőben, ma már mindannyi ismerős nekünk, régi és kedves ismerősünk. A korzón, cukrászdában, vagy moziban, itt-ott egy kevésbé figyelmes szemlélő még talán megkérdezi:

— Ki ez a babarucy, gyönyörű lány, abban az elegáns bordó kosztumban?

Száz aradi közül hetvenöt nyomban biztosan felelni tud a kérdésre:

— Az? Az a lány 102. dandár egyik tartalékos hadnagyának — felesége.

Bizony ma már az esti korzón minden harmadik az „idegen“, a sok fess tiszt s számtalan bájos, vagy pompázó szépségű elegáns asszony, aki ura mellett még a háboruban is kitart — Aradig.

Végtelen rokonszeny és szeretet kíséri mindenütt vendégeinket, akikre különben nem is illik ez a szó, mert a „mieink“ Ők már, a kikre sokáig fognak gondolni, a mieink, akik a szó legteljesebb értelmében szívünkhozó nőttek s ha majd elkövetkezik az a nap, amikor tőlük is el kell bucsuznunk, úgy bucsuzhatunk csak, mint a mieinktől, ép oly könnyes és fájdalmas lesz a bucsu, mint akkor, amikor a mi ezredeink után lobogtattunk kendőt s néztünk utánuk hosszan, hosszan, amíg valami különös nedvesség el nem homályosította a szemünket...

Mielőtt azonban erre kerülne a sor, nemes és szép mozzalom, lelkes és hazafiai indult meg: az aradi hölgyek selymes, új, nemzeti színű zászlóval akarja meglepni a brigádost, amelynek, miután ujjonnan alakították, nincs még standardja. A mozzalom már nagy arányokat öltött a napok kérdése esupán, hogy a szép ötlet valóra váljék.

A terv szerint, a selyem lobogót ünnepélyes aktus kíséretében fogják a dandárnak át-nyújtani a Szabadság-terén. Küldöttség kéri majd tel Varjasay Lajos polgármestert, hogy a város hölgyközönsége nevében ő nyújtsa át majd a lobogót. A szép ünnepély a jövő hét első napjaiban zajlik majd le.

Királyunk és Vilmos császár együtt harcolnak.

(A két uralkodó táviratváltása. — A kraszniki győzelem jelentősége Németországra. — Újabb német diadalmok Belgiumban. — Győzelemről győzelemre mennek seregeink)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs, augusztus 27.

A német császár a Mária Terézia-rend nagykeresztosa.

(A király és Vilmos császár táviratváltása.)

Berlin. Wolf-ügynökség jelenti: E hó 24-én a főhadiszállásra Ferencz József császárnak és királynak Vilmos császárhoz intézett következő távirata érkezett:

Győzelemről-győzelemre. Isten veletek van, velünk is lesz. Legbensőbb szerencsekívánataim neked, drága barátom s az ifju hősöknek a trónörökösöknek, valamint Ruprecht bajor trónörökösnek és a páratlanul vitéz német hadseregnek! Nincsen szó, mely kifejezze, mit érzek én és mit érez haderőm e történelmi napon, szívből szoritja erős kezedet Ferencz József.

Bécs, augusztus 27. A Koff. bureau jelenti: Ófelsége gyönyörű sürgönyt intézett a német császárhoz, amelyben tudomására hozza, hogy neki a Mária Terézia rend nagy keresztjét adományozza. Moltke német vezérkari főnök a Mária Terézia rend tiszti keresztjét kapta.

Csapataink döntő győzelme Kraszniknál.

(Hat orosz hadtest veresége.)

Budapest augusztus 27. Pester Lloydnak Bécsből jelentik, hogy utólag kitünt, hogy

az orosz haderő, melyet Kraszniknál megvertünk, hat hadtestből állott,

nem pedig csak négyből. A zsákmányolt hadiszerek, valamint a hadifoglyok száma is nagyobb annál, mint tegnap jelentették. Háromezer fogoly harminc ágyú hét gépfegyver és három zászló már a csata második napján zsákmányoltatott és miután a csata még kedden is egész nap tartott és a legnagyobb csapat ezen a napon mérték az oroszokra, feltehető, hogy a hadifoglyok száma és a hadizsákmány sokkal jelentősebb.

Budapest. A kraszniki győzelem Bécsben és Berlinben viharos örömet keltett. Lapok lelkes szavakkal írják a győzelem jelentőségéről. Munkapárti körben az este Hazai báró honvédelmi miniszter felolvasta a főparancsnokságnak hozzá intézett sürgönyét. Arra az elterjedt híre vonatkozólag, hogy honvédségünk északon komoly vereséget szenvedett volna. Ezzel szemben a parancsnokság sürgönye részletesen előadja, hogy honvédségünk rendkívüli bátorsággal és vitézséggel kitüntette magát és az ellenséget teljesen megverte és visszaverte. Parancsnokságnak ezen honvédségünkre vonatkozó dicsőítően elismerő értesítése nagy lelkesedést keltett a pártkörben és a hírek felolvasását percekig tartó lelkes éljenzéssel fogadták.

Bécs: A lapok haditudósítói feljegyezték a kraszniki győzelem taktikai értékét, amely főképen abban áll, hogy az orosz hadtesteket az osztrák-magyar csapatok fölényes vezetése és erős

offenzívája olyan frontból verte ki, a mely nem igen engedi meg az erőnek újból való összegyűjtését. Hangsúlyozzák főleg az osztrák-magyar és orosz taktika különbségét, amely abban áll, hogy az osztrák-magyar csapatok főleg számos ponton igyekeznek az ellenséget megtámadni és az oroszok megmaradnak elavult lépcsőzetes elrendezésénél. A haditudósítók egybehangozóan kijelentik, hogy a csapatok magatartása felette áll minden dicséretnek és az eredmény annál nagyobb, mert a három napi döntő harc előtt igen nehéz terepen kellett menetelniük.

Budapest (esszenciálva) Carnovitz magánjelentés szerint az orosz határkülönítményeket egész vonalon visszaverték. Csapataink diadalmasan vonulnak be orosz területre. Csapataink erős állásban ma már Kaidence Podolskinál, 50 kilométerre a határon túl vannak.

Berlin (Hivatalos). A kraszniki diadal méltatása alkalmából a Berliner Lokalanzeiger a következőket írja:

Nem mulasztjuk el, hogy rá ne mutassunk arra, hogy az osztrák magyar hadvezetéség önfeláldozó módon változtatta meg a terveit, abban a pillanatban, amikor látszott, hogy a mi érdekünkben áll ez. Lehetetlen, hogy az új kor hadtörténetében olyan bajtársat találjunk, aki ilyen nagy pontosan előzőekénységet tanúsított volna. Ami a szövetséges seregek vitézségét illeti, úgy Szerbiában, mint Lengyelországban a legnagyobb dicsőséget szerzte meg az osztrák-magyar hadsereg. Látnuk, hogy küzdőtársaink, legyenek azok magyarok, németek, horvátok, vagy bosnyokok, oly lelkes törekvéssel vonulnak a harcba, hogy az minden hadseregnek dicsőségére válik. Ugy a hadsereg, mint a fiotta. Ahol ezekről szó esik, ott Ausztria Magyarország büszkén emelheti fel a fejét. „Vér sem váltak vízzé” — az osztrákok és a magyarok megállták a próbát és a mi hűségünket hűséggel viszonyították.

Belgium legyen Németországa.

Berlin. A Lokalanzeiger követei, hogy Belgium teljes egészében Németországba bekebeleztesse.

Berlin, augusztus 27. A nagyvezérkar közli:

Namur összes erődjei ostromok. Az ellenség vitéz védekezése után Longwy is bevettük. A német trónörökös vezetés alatt álló csapatok balszárnya elien Verdunból és kelet felől erős hadak nyomultak előre, amelyeket visszavertünk. Felső-Elzászt, jelentéktelen csapatok kivételével, Kolmarból nyugatra a franciák kiűrtették. Gant városa is német birtokba került.

Berlin: Itteni lapok német huszárok vakmerő bravurjáról tesznek jelentést. A német huszárok belovagoltak Charleroi városba és Bon jour! kiáltással üdvözölték a lakosságot. A lakosság eleinte angoloknak tartotta őket és bántatlanul hagyta őket átvonulni a városban, csak a város végén ismerték fel a német egyenruhát de akkorra már késő volt.

Előrenyomulnak a németek az orosz határon.

Berlin: A keleti harctéren általános előnyomulásra készülnek a németek.

Ujra bombázzuk Belgrádot.

A Magyar Távirati iroda jelenti Zimonyból: A mi tüzéségünk és a Panikaa felett, valamint a Topesider vonalán felállított szerb ütegek közt a legutóbb lefolyt heves tüzésbarokk óta Belgrád előtt aránylag nyugalom uralkodik. Nagyobb időközökben lövik a zimonyi nehéz ütegeink a szerb állásokat mindenkor válaszul a szerbek támadásaira. Zimonyi monitorainknak csak szórványosan volt alkalomuk a belgrádi állásokat lövöldözni és csak néhány nap előtt reggel nyomatékossabban válaszul arra, hogy a szerbek egyik ónászadunkat lövöldözték. Lényegében fő figyelmünk arra irányul, hogy a szerbeket abban, hogy a Száva hid felrobbantását befejezzék, megakadályozzuk, ami teljesen sikerül is. Éjszakánként ebből a célból a szerb hadállásokat állandóan reflektorok világítják be. A szerbek egyik éjszaka kísérletet tettek, de a hid elleni operálást meggyújtottuk. A legutóbbi napokban ismételtén felderítő szolgálattal végeztük Belgrád felett repülőgépeink. A repülőgépek e közben rendkívül bravurosán mélyen Szerbia belseje felett is jártak és fontos adatokat hoztak a szerbek állásáról. Zimonyból megállapítható, hogy Belgrádot éjszaka nem világíthatják. A villamos ivlámpák távcsővel jól kivehetők, de hetek óta nem égnek éjszaka. A belgrádi villamosközpont, amely a Száva közelében van, a várművek bombázása közben ugyanis rommá lővetett, ide érkezett hírek szerint a belgrádi vízmű sem funkcionál többé.

Egy német hadihajó szerencsétlensége.

Berlin: aug. 27. A Wolff ügynökség jelenti: A Magdeburg nevű kis cirkáló a tina öbölben ködben zátonyra jutott. Más hajók segélynyújtása a sűrű ködben lehetetlen volt, mivel a hajó nem sikerült a zátonyról megszabadítani és számos orosz hadihajó támadást intézett ellene. Légberöpítették. A hajó dicsőséggel sülyedt el. Egy német torpedónaszád az ellenség tüzelése közben a legénység nagyobb részét megmentette.

Lemondott a francia kabinet.

Páris. Havas-ügynökség jelenti: Viviani minisztereinek abból a célból, hogy támaszait erősítse, Poincaré elnöknek benyújtotta az egész kabinet lemondását. Poincaré elnök a lemondást elfogadta és Viviani bizta meg a kabinet alakításával. Viviani este 11 óra kor előterjesztett az elnöknek egy koncentraciósi kabinetlistát, amelyben mint külügyminiszter Delcassé szerepel.

Elesett dandárparancsnok.

Tropeau. Legutóbbi napokban északi harcoknál Kutschera Richard 10. gyalogdandár parancsnoka elesett.

Albán fölkelés Ujszerbiában.

Bécs. Albanische Correspondenz jelenti: Albán szerb határról híre jön, hogy Ujszerbiában élő albánok Issa Boljetinac, Baraia, Kuris és Hassan bég vezérletével Szerbia ellen mentek.

Szerbiát elvágták Oroszországtól.

Szófiából jelentik: A Dnevnik című újság közli, hogy a nagy vasúti hidat Negotin és Zajecsar között, melyen eddig Oroszországból szállítottak szükség-

leteket Szerbia számára, levegőbe röptették.

Bécs, augusztus 27. A Südslavische Korrespondenz szófiai jelentése szerint hivatalos helyre Nisból az a hír érkezett, hogy azokról a hamis győzelmekről szóló táviratok, melyeket a szerb főhadiszállás terjeszt a lakosság körében, nem találnak hitelre, annál kevésbbé, mert a háború következményeit az országban borzasztó határozottsággal észlelik, mert a Görögországból reményelt behozatal akadozik és már is liszt, só, konzerv, azonkívül pedig orvosi szerek hiánya érezhető. A sok száz sebesült, akiket az ország belsejébe vittek, nem részesül ápolásban, sőt még el sem tudják helyezni őket. Egészségügyi szempontból hihetetlen állapotok uralkodnak, ami a járványos betegségek veszedelmét jelenti. A határvidékről az országba özönlő nagyszámú menekülők még súlyosabbá teszik a helyzetet. A lakások és élelmiszer ára hihetetlen nagyságot ért el. Nagy csalódást okozott Oroszország magatartása.

Hadüzenet Belgiumnak.

Budapest. Táviróda jelenti: Wieni japán követ személyzetével Bernbe utazott.

Bécs. Ausztria-Magyarország megüzente Belgiumnak a háborút. Követek megkapták utleveleiket.

Amerika nem vehet részt a háboruban.

Kopenhága Politiken newyorki kábeltelegrammot kapott, hogy ottani irányadó lapok kijelentik: Egyesült Államok nem tűrhetnék, hogy amerikai terület, mint Kanada résztvegyen a háboruban, mert ez a Monroe doktrínával ellentétes.

Azsia Oroszország és Anglia ellen.

Konstantinápoly. Lapjelentések szerint Perzsiában erős mozgalom van Oroszország ellen. Szent háborút hirdetnek. Reichsport jelentése szerint India tiltakozik Japán árulása ellen. India Németországban megszabadítókat látja, ki angol rabszolgaság alól felmenti.

Svédország az oroszok ellen.

Bécs: Neue Freie Presse értesülése szerint Svédországban erősen oroszellenes hangulat van.

Üldözött török alattvalók.

Konstantinápoly: Tasviirki Afkier jelenti: Franciaországban ottomán alattvalókat ellenségként kezelik. Marseilleban török nőket inzultáltak és ruhátlanul utcára kergettek. Török diákok majdnem mind otthagyták Franciaországot.

Aradi tartalékos tiszt megsebesülése. A véres háború sebesültjeiről és halottairól lassan-lassan újabb híreket hoznak a hivatalosan közzétett veszteségkimutatások. De még valahol a bécsi hadügyminisztérium táján készül, szövegeződik az a veszteség kimutatás olyan sebesülésekről, amelyeknek elszomorító hírét már megkapja a rokonság. Aradon ma ismét aradi tiszt sebesüléséről érkezett híradás. Pick Manó fiatal aradi kereskedő, aki 20. honvédszázad tartalékos hadnagya volt és a mozgósítás első napjaiban vonult be ezredéhez, ma táviratban értesítette hozzátartozóit, hogy a harctéren sebet kapott. A vitéz hadnagy, aki különben alig néhány hetes férj volt, amikor ifju felesége mellől elszólitotta a királyi parancs, maga táviratozta meg, hogy könnyen sebesült meg és augusztus 29 én Budapestre szállítják. A sebesült tiszt hozzátartozói természetesen sietve mennek a fővárosba, hogy drága betegüket — a hazáért folyó dicső harc sebesültjét — fogadják és szerető ápolással vegyék körül.

Mind hősök ők...

(Feljegyzések a harcterekről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, augusztus 27.

A lippei fejedelem védi a zászlót. Berlinből jelentik: A lippei fejedelem haláláról egy német katona, aki részt vett abban a harcban, amelyben a lippei fejedelem elesett, a Lokalanzeiger-nek a következő részleteket küldte: Elkeseredett harcok után, augusztus 6-án reggel sikeresen operáltunk Lüttich ellen. Egy csapat, amelyben én is voltam és amely az ezred zászlóját vitte és amelyet Frigyes Vilmos lippei fejedelem vezényelt, reggel tájban érkezett Lüttich északkeleti falaihoz. Itt minden oldalról belga csapatok vettek bennünket körül és valóságos golyózáppal árasztottak el bennünket. A fejedelem parancsára csapatunk körben állott föl. Sokáig rendkívül makacsul védekeztünk. Végül balfelől egy zászlóalj érkezett segítségünkre. A fejedelem, aki eddig guggoló helyzetben volt, fölemelkedett és messzelátójával nézte a közeledő csapatot. Ennél is hamarabb a zászlón feküdtem és a fejedelem megparancsolta nekem: —

Emelje föl a zászlót, hogy idejekor megismerjenek bennünket!

Fölemeltem a zászlót, körben lengettem, aminek az lett a következménye, hogy az ellenség még sűrűbb golyózáppal zúdított ránk. A zászlót kilőtték a kezemből s ugyanabban a pillanatban két golyó a fejemet nyakán és mellén halálosan megsebesítette. Lehanyatlott s ez volt utolsó szava: —

Üdvözölje...

Nem tudta a mondatot befejezni.

Hadnagy ur Orgonás. Egy fiatal temesvári tüzérről szólnak ezek a sorok, hadnagy ur Orgonásról, aki bátran, hősiessé, haláltmegvető merészséggel harcolt az alsó Dunánál. A társai, az egész tisztikar elragadtatással, derűs örömmel és büszkeséggel beszél Orgonásról, a fiatal hadnagyról, aki a szerbeknek óriási károkat okozott.

Augusztus 7-én történt. Orgonás ezrede az alsó Dunánál feküdt s nehéz napokat élt át. Ekkor Orgonásra súlyos feladatot bízta. Parancsnoksága alatt néhány ágyut tutajokra szállították, legénység helyezkedett el a járműveken, aztán Orgonás elbucszott barátaitól. Meleg és kemény kézzorításokkal bocsájtották utnak azok a „stramm“ katonák, aki ezután ráugrott a tutajra, amely lassan megindult Belgrád alá. Egy pillanat múlva már eltűnt a hajó a sötétségben s mély csend honolt ismét a Dunaparton.

A tutajok a hegyeknek haladtak, víz ellen. Nehéz, fárasztó ut volt. A szél ide-oda dobálta a könnyű járművet, a vihar mindinkább nőtt, már-már úgy látszott, hogy elvesz a tutaj s rakomány, de a feladatot, amelyet hadnagy ur Orgonás kapott, meg kellett oldani, meg, minden áron. Szerencsére velük volt egy derék pionir-tiszt, Jenisch kapitány, aki legényeivel emberfeletti munkát végzett, de megmentette a tutajt s sikerült reggel három órakor Belgrád alatt horgonyt vetni. Orgonás hadnagy az ágyukat gyorsan felállította s megkezdődött a „munka.“

A szerb parton, közvetlenül a város előtt, néhány szerb hajó állott, mögöttük ellenséges gyalogság. Orgonás haladéknél megkezdte a tüzelést, amely nem kis meglepetést keltett a szerbek között. Nem voltak elkészülve tüzésük felvonulására s a legnagyobb csodálkozással bámultak az „égből lepotyogt“ ágyúinkra. Gyors ágyutüzelés hallatszott azonban a mi oldalunkról s az ellenséges parton imbolyogni kezdtek a hajók. Rövid idő alatt

sikerült Orgonásnak ütegeivel hat szerb gőzöst keresztül lyuggatni és elsüllyeszteni, ezenkívül még egy csomó szállítóhajót is tönkretett tüzésükünk.

A szerbek tehetetlenül és erőtlően álltak a támadással szemben.

De Orgonás hadnagy nem elégedett meg ezzel. A mikor már a tulsó parton „tisztá“ volt a Duna vize, a szerb radio-állomást kezdte löni. A legnagyobb nyugalommal és biztonsággal intézett lövést-lövés után, úgy, hogy végre a szerbek ellentámadásra gondoltak.

Egy szerb nehéz üteg vette célba Orgonás ágyút, majd rövid idő múlva még három ellenséges tábori üteg állott fel ellene. Borzalmas tüzelés következett, fél óra hosszat röpültek a lövegek a magyar part felé, de a legkisebb kárt sem okozták. Végre Orgonásnak sikerült a belgrádi villamosművek radio-állomását is tönkre tenni. Feladatát teljesítette, az ágyukat ismét a tutajokra vontatta s a parancsnok és legénység visszaérkezett sértetlenül ezredéhez.

Katonák fogadása

az aradi állomáson.

(Levelek az aradi közönség ridegségéről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, augusztus 27.

Az a néhány sor, amelyet az Aradi Közlöny ma az aradi állomáson történekről, a közönség rideg viselkedéséről írt, élénk visszhangra talált és hogy mennyire elevenére találtunk a mások által is érzett bajoknak. Egész csomó levél érkezett ma hozzánk, amelyek egytől-egyig az üdítő-állomáson történekről foglalkoznak. A legérdekesebb — és az ellentétes álláspontokat legjobban szembeállító két levelet itt közöljük.

Az egyik levél írója — nyilván hölgy — a következőket mondja:

Az „Aradi Közlöny“ mai számában „Vizzel fogadják Aradon a katonákat“ címen egy cikk jelent meg. — Isten áldja meg az íróját. — Én már régebben szerettem volna észrevételeimet közölni. Miután Arad a vértanúk városa, nekünk kell a jó példával előjárni és a vezérszerepet vinni, a harcba, vészsbe induló katonáinkat pedig figyelmesen ellátni. A cikk írója megjegyzi, hogy az aradi közönség fagyos és rideg, de ez tévedés.

Az aradi közönség még eddig mindig tőle telhetőleg adakozott, eltekintve néhány gazdag embertől, aki a „Vöröskereszt“ javára nagyon szűken adakozott, de hát ez egyéni dolog.

Es most mit kell tapasztalni? Nem a közönségben kell keresni a hibát, hanem reformálni az egész vezetést. Miért gyűjtik a főnök urnát? Miért van ott elhelyezve? A főnök grat elfoglalják annyira a hivatalos teendői, hogy nincs ideje utánahézni, számontartani mindent, így aztán nem esoda, ha elkallódik és a fáradt, meggyötört katonákat vizzel kell kínálni, mert vezetés hiányában semmi sem marad. A katonák kérdezik:

— Mi van a kantába? Kérünk! Kérünk! Várakozásteljesen nyújtják felénk kulacsukat, midőn megtudják, hogy a várt hűsítő, üdítő ital helyett falmelléklet kapnak, megköszönik és ezt felelik:

— Viz van elég, a lovam számára is egy vedorral!

Minekünk Vöröskereszteseknek a nézőközönség szánó mosolya mellett tovább kell menni pirulva a szégyentől, dacára, hogy mind egyikünk mindig adakozik, ha szerényen is. Mennyi minden jön össze, és hol van? Mikorra tartogatják? A beteg katonának, jól látuk, nincs szüksége semmire. Az átutazó katonának van szüksége figyelmességre. A Goldschmied cég, tudva tudjuk, 60 hektoliter rumot ajánlott fel, ha szükség van rá. A magyarok Istenáldása legyen rajta nemes teltáért. Miért nem használják? Mily jól esae a katonának egy csésze tea, esetleg egy pohárka rum, vagy eféle.

Tegnap is olyan jelenet volt a déli órákban az állomáson, aki látta, nem egyhamar fogja elfelejteni. Ki lett adva a jelszó: Szálljanak le, az aradi hölgyek megvendégelik a katonákat. Milyen boldogan ugráltak le a vidám katonák. Az öröm nem tartott soká. Tessók csak elképzelni, nem volt kenyér. Hogy gondolják az ebédet kenyér nélkül? Ahol venni lehetett 6 fillér áru kenyeret, 20 fillérért árusították darabonként. Nem szégyenteljes állapot?

Némely katonának nagy összeg a 20 fillér, bizony nagyon sokan éhesen szálltak fel a vonatra. Miért nem gondoskodik a vezetés a róluk? Én úgy gondolom leghelyesebbnek a dol-

got elintézni, amit ma gyűjtenek az „Egyesület” azt másnap felhasználni és így tovább, nem pedig csak gyűjteni.

Egy magasabbrangú katonatiszt megjegyezte „Hölgyeim, ha adakoznak, adakozzanak, ami katonának való. Befőtt nélkül meg tud a katona élni, kenyér nélkül nem!”

A Vöröskereszt hölgyek körében mindig jobban hallatszik a megbotránkozás, ha ez a szegényteljes állapot sokáig így tart, elmaradozik lassacskán mindegyik. Nem is lehet csodálni, jól tudják mi minden jön össze és mégis csak vízzel lehet kiszolgálni őket.

A hölgyek tegnap is többen 4-5 koronát vettek ki az erszényükből és osztogattak, amit lehetett, hogy némiképen enyhítsék a ridegséget. Bár igaz, ezek a jótékonykodó honleányok nem akarnak a lapokban szerepelni.

Kérem kedves Szerkesztő Urat, sziveskedjen lapjában közzétenni, hátha az illetékes körök figyelmét fel tudja hívni, minél előbb reformálják a vezetést, mert ez nem vezet jóra. Ezek után maradtam a Szerkesztő Urnak honleányi üdvözlettel *Egy Vöröskereszt és sok közül.*

A másik levél írója más szempontból szól föl és ezeket mondja:

— Vízrel fogadjuk Aradon a katonákat eimen lekicsinylőleg emlékeznek meg az „Aradi Közlöny” arról a fogadtatásról, amelyben nálunk az átvonuló katonaságnak részük van. Ez tényleg igaz, de méltánytalanság volna azt az aradiaknak felelni. A dolog úgy áll, hogy Aradon a közönséget föl nem engedik a peronra. Pedig Temesvárott például s általában délen, ahol statárium van, de nálunk a vidéken is a közönség szabadon mehet a peronra, üdvözölheti átvonuló övéit és nyilváníthatja szavak és adományokban rokonszenvét az átvonulókat. Az a pár kiváltságos, aki a szabad járást kelést magának kieszközölte s a hivatalból kirendelt ugynevezett üdítő hölgyek nem pótolhatják a közönség részéről megnyilatkozható lelkesedést és támogatást. Nem értjük miért kell épen az aradiakat elzárni az átvonulókat iránt megnyilatkozó rokonszenv nyilvánításától és miért kell ezt nekik a végén s bűnül felelni? *Egy a sok közül.*

H I R E K.

Himnusz és Gotterhalte.

(Hunyady Károlyné grófné levele az Aradi Közlönyhöz.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 27.

Többször megirtuk, hogy azokban a lelkes bucsuzó ünnepeken, amelyekben az Aradon állomásozó tisztek és katonák a harcra indulás előtt istenhozzadót mondtak a városnak és lakosságának, a legszebb testvéri együttesben hangzott föl a Himnusz és a Gotterhalte és hogy az egyetértés teljes legyen: német anyanyelvű tisztek huzatták a Himnusz, magyar szívű honvédtisztek a Gotterhaltét.

Erre a témára vonatkozik most az az érdekes és minden sorában megszívlelésre méltó levél, amelyet ma kaptunk Pozsonyivánkáról. A finom írású és finom, asszonyi gondolatokkal gazdag levél a következő:

— Magyar vagyok minden izületemben és az is maradok utolsó leheletemig! Annak dacára, vagy talán épen azért sohasem tudtam megérteni, hogy volt az lehetséges, hogy Magyarország, ki oly őszintén békült ki Királyával a mióta Szt.-István koronája érintette homlokát; ki Királyával együtt fátyolt vetett a multra és ki kész volt ő érette mindenét feláldozni, mint azt most oly lelkesedéssel bizonyítja! — hogy Magyarország épen az ő szeretetét Királyának családi Himnuszát és családi színeit nem tudta megszeretni — és ha mindent elfelejtett, nem tudta elfelejteni azon szomorú emlékeket, melyek Királyunk tudta és akarataán kívül mindkettőhöz fűződött!

Mi, hü és lelkes magyarok, kik ma is készek vagyunk életünket és vérünket Királyunkért áldozni, — hányszor sértettük meg

jóságos atyai szívét, a midőn a „Gotterhalte”-t püsszegéssel fogadtuk — színeit abcugoltuk!

Mély hálával és örömmel olvastam most lapjainkban, hogy széles ez országban felhangzik mindenhol a „Himnusz” mellett a „Gotterhalte” — feltűnnek a magyar színek mellett Királyunk színei és egyforma szeretettel ünnepeketik mindkettőt! Ennek így kell lenni! Már rég így kellett volna lennie!

Csak attól félek, ha elmúlnak a mostani lelkes napok, ha visszatérünk a szürke mindennapiságba — vissza térünk régi szokásunkhoz is és ellenséges szemmel nézzük újból Királyunk színeit, — ellenséges füllel halljuk az ő Himnuszát!

Ennek pedig nem volna szabad megtörténnie, azután, hogy ezen Himnusszal, ezen színekkel, — a magyar Himnusz és a magyar színek mellett vonultunk a harcra Királyért, Hazáért!

És úgy mint most, komoly és nehéz időkben megférnek egymás mellett, az egyik a Király, a másik a Haza jelképe! — miért ne férjenek meg ezután is, a midőn az áldásos béke terjeszti felénk karjait?!

Hogy ez megtörténhessék, a magyar sajtónak kellene ezért küzdeni és népünk minden rétegével megértetni, hogy a régi félreértés utolsó nyoma is eltűnt, úgy, hogy mind egy érzéssel mondhatjuk:

„Isten áldja, Isten védje Királyunkat...” és „Áldd meg Isten a magyart.”

Hisz mindkettőt egyformán mélyen érezzük szívünk minden dobbanásával!

Hazafiúi üdvözlettel gróf Hunyady Károlyné, Nádasdy Irma grófnő.

— A király újabb kegyelme. Bécsből jelentik: Ófelsége Hohenburger lovag dr. osztrák igazságügyminiszterhez a következő köziratot intézte:

Tervbe vettem, hogy ama személyek ellen, akik a jelenlegi háborúban a közös hadseregben, a landwehrben és a népfelkelők csapataiban szolgálnak és katonai kötelességüket niven teljesítik, megszüntetem azt a bünygi eljárást, amelyet 1914. augusztus 18. ika előtt elkövetett bűntény miatt indítottak ellenük. Kivételek azok a bűnesetek, amelyeknél a kimérendő büntetés meghaladná az öt évi szabadságvesztést. Ha egy és ugyanazon személy ellen több büntetendő cselekmény van folyamatban, amelyek egynek büntetése meghaladná az öt évet, az eljárás megszüntetése ki van zárva. Aki e rendelkezés alapján igényt vél tartani az ellene folyamatban levő eljárás megszüntetésére, köteles a katonai szolgálatból kilépése alkalmával ezt bejelenteni katonai parancsnokánál, avagy kérvényét — hadiállapot megszüntetését követő hat héten belül — az illetékes bíróság elé terjeszteni. Felhatalmazom, hogy ez elhatározás keresztülvitelére megtegye a szükséges rendelkezéseket. Bécs, 1914. augusztus hó 25.

Az igazságügyminiszterhez intézett kézirat-hoz csatlakozó kommuniké megjegyzi, hogy ófelsége a legfőbb kegyelmi fénye alkalmat nyújt mindenkinek, akit valami bűn terhe nyom, hogy legjobb erőt vesse latba. Ha a vád alatt álló egyén végigküzdötte azt a nagy hadjáratot, amelyet folytatunk, felfelhető, hogy megváltozott emberként tér vissza a háborúból és hogy a társadalmat semmi veszedelem nem fogja fenyegetni általa, ha ilyen esetekben a bűnvádi eljárást megszüntetik.

— Adományok a bevonultak hátramaradottjainak. A polgármesteri hivatalban a következő adományok folytak be: Néhai Ottenberg Vilmosné ravatalára szánt koszoru megváltás fejében Müller Károly, Párcz György és Domány József, az Aradi Első Takarékpénztár igazgatósági tagjai egyenként 20 kor. Pálmy Lajos dr. ugyanezen a címen 20 kor. Hunyadi József dr. 10 kor. Hecht Arnoldné 40 kor. Citrom József 5 kor. K. S. két aranygyűrű, Agárdi Pálné 2 függő, Szabó Balázné egy gyűrű. Az Aradi Közlöny megírta, hogy az aradi vár fegyencei azzal a kérelemmel járultak minden elesett ember meleg szívű patrónusához, az ő jóságos uruk, Hegedüs Éde alezredes állomása parancsnok elé, hogy munkasereiket fogadják el a bevonultak hátramaradottjai részére, mert ezzel akarják kárpótolni a sorsnak azt a csapását, amelylyel meg-

fosztotta őket attól a lehetőségtől, hogy ők is háborúba mehessenek. Az alezredes elfogadta az emberi szívek mélyéből előtörő eme megnyilatkozást és ma 705 koronát juttatott el Varjassy Lajos polgármesterhez a hátramaradottak részére.

— Takarékoskodjunk a vízzel. Az aradi vízmű, mely eddig a fogyasztó közönség igényeit mindig a legpontosabban elégítette ki, korlátolt teljesítő képessége miatt, vízszolgáltatási képességének végső határán van. Köztudomású, hogy a folyamatban lévő pör jogerős befejezése előtt bővítéseket foganatba venni nem lehet, ennél fogva a vízszolgáltatás akadálytalan fenntartása egyedül a vízpazarlás csökkentésével érhető el. Ilyen vízpazarlást elsősorban ott tapasztaltunk, ahol házi berendezések, csapok, vezetékek fürdőszobák etc tömitései elégtelenek, vagy a földben csörepidés van. Ilyenkor a víz használatlanul elfolyik. Kár ez a fogyasztóra nézve is, mert az ilyenképen elpazarolt vizet megfizetni köteles, de kétszeresen kár ez a vízműre, melynek gépei immár alig bírják éjjel a nappali szükséges tartalék vízmennyiséget összegyűjteni. Nyomatékosan felhívjuk a közönség figyelmét, hogy közérdekből tartózkodjék minden vízpazarlástól s saját érdekében is vizsgálta meg házi berendezését s az észlelt hibákat azonnal hozassa rendbe.

— Elutaztak az oroszok. Megírta az Aradi Közlöny, hogy tegnap este az aradi állomáson egy 16 tagból álló orosz társaságot tartóztattak fel, amelyet előállítás és igazolás után szállodákban helyeztek el rendőri felügyelet alatt. A társaság tagjai — miután feltartóztatásuk csak fölös óvatosságból történt — ma este nyolc órakor felvethették utjukat. Az oroszok Erdélyen keresztül Romániába utaztak, ahonnan haza szándékoznak jutni.

— Adományok a sebesült katonáknak. Az aradi Vörös Kereszt üdítő-állomásának újabban a következő adományok érkeztek: Lövinger Ella fél kg. kávé, 1 doboz frankkávé, Zab István 4 doboz mézeskalács, Auerbach Janka 1000 drb. cigaretta, 2 üveg likör, Grabner Károly 10 üveg bor, Gellényi Ernőné 5 kg. cukor, 4 üveg málnaszörp, 100 drb. cigaretta, Kiss Jánosné és leánya (Uj-Mikolaka), 8 üveg befőtt, Adler Dánielné 7 üveg befőtt, dr. Párcz Béláné 5 kg. cukor, 10 üveg bor. A közönség adakozásáért köszönetet mond és kéri a további adakozást az Aradi Vörös Kereszt nevében Hermann Gyuláné, Andrassy-tér 14. sz. I. em.

— Aradi betegek és sebesültek. A Vörös Kereszt egyesület ma adta ki első listáját a kórházban ápolott betegekről és sebesültekről. A lista aradi vonatkozású adatai a következők:

Balta Vazul közlegény 33. gyalogezred 14. század (Kovaszinc, 1892.) beteg, Risano 1. számú os. és kir. várkórház. Bogdán Demeter közlegény 29. gy. e. 1. sz. (Ménés, 1885.) beteg os. és kir. tartalékkórház Versce. Deresty Gyula közlegény 14. vagy 33. gyalogezred (Arad, 1895) beteg Risano 1. számú os. és kir. várkórház. Dráj János szakaszvezető 33. gy. e. 13. sz. (Honfő 1889) beteg Risano 1. sz. várkórház. Seidel Halmer egy éves önkéntes címzetes 33. gy. e. 16. sz. (Orczyfalva 1890) beteg Risano, 1. sz. várkórház. Kurt Vazul közlegény 33. gy. e. 14. sz. (Háromalmás 1892) beteg Risano 1. sz. várkórház. Stef Tivadar póttartalékos 37. gy. e. 2. pótévezred (Borosjonó 1884) beteg, tartalékkórház Nagyvárad.

— Felhívás. A magyavárosi polgári jótékony asztaltársaság tagjait (ugy az alapítókat, mint az újakat) felkérem, hogy péntek este fél kilenc órakor fontos tárgy megbeszélése céljából a Hét vezérhez címzett vendéglőben (Sarló utca) megjelenni sziveskedjenek. Borbély János elnök.

— Koszorúmegváltás Néhai Ottenberg Vilmosné ravatalára szánt koszoru megváltás címén Jelinek Henrik dr. és neje 20 koronát, Grimm A. József és neje 20 koronát adományoztak a Vöröskereszt egyletnek. — Özvegy Ottenberg Vilmosné ravatalára szánt koszoru megváltása fejében Rosenber Arnoldné 20 koronát adományozott a Vöröskereszt egyesület varrodájának.

— Balla Frigyes festőiskolája Deák Ferenc-utca 40a, szeptember 1-án megnyílik. Jelentkezések délelőtt 11-12.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* A rejtélyes eset. (Az Uránia tegnapi bemutatója.) Minden tekintetben sikerült bemutatója volt tegnap a színháznak. A bemutató nagyszámú közönsége a legnagyobb elismeréssel adózott a színháznak azért az előzékenységért, mellyel az Uránia, áldozatot nem kímélve mindig a legjobbat és legszebbet választja ki közönségének. A tegnapi bemutatott dráma is ugy tárgyára, mint előadására és rendezésére nézve egyike a legjobb felvételeknek, mely a szeszben bemutatóra került. Egy gyönyörű drámai jelenet van a képen megörökítve. A keret egy régi, romokban heverő vár, melyet a nép kísértetekkel népesített be, melyben azonban kísértetek helyett egy pénzhamisító banda tanyázik, melynek feje a város polgármestere. Az éjszakai mozgalmak életet a kísértetek mozgásának hiszik. Ebben a várban játszódik le a dráma és ebben a regényes keretben követik egymást a szebbnél-szebb jelenetek. 5

* A szabácsi hősök — az Apollóban. Lelketemelő, szép jelenetek zajlanak le az Apolló nézőtérén, amióta a háboru fölvételei kerülnek vetítésre. A Rákóczi-induló lelkesítő akkordjai vezetnek be a nagy eseményekről készült fölvételek bemutatását s amikor ősz uralkodónk, Ferenc József arcképe megjelenik a vásznon hű szövetségeseinknek, Vilmos császár portréja mellett, felzúg a taps és rivalgó éljenzés s percekig tart ez a magasztos lelkesedés, amely minden előadásán megismétlődik. A zsufolt nézőtér nem tud betelni az aktuális, érdekesebbnél érdekesebb fölvételekkel s amikor a 32-es pesti katonák, a szabácsi hősök felvonulnak, mintha a kép valóságát élné át a publikum, megélelzenzi s megtapsolja a vitéz katonákat. Amikor ez a fölvetel készült, még nem tudta senki, hogy a derék pesti magyar fiukra milyen nehéz feladat fog várni, de most, hogy ismerjük hőstettüket, százszorosan felelhetetlen lehet minden magyar embernek az a drága pillanat, amikor a 32-es ezred harctérre vonulását nézheti végig. A háborus föl-

vételek mellett szebbnél-szebb újdonságokat mutat be az Apolló. Ugy a háborus képeket, mint a mai új műsort pénteken is bemutatja az Apolló. 3

* Mignon és Szevillai borbély legközelebb az Urániában. 5

* A Dr. Mezey- és Zay-zeneiskolában (Andrássy-tér 8.) a beiratások ma és a következő napokon egész napon át eszközöltetnek.

* Az aradi zenekonzervatóriumban Szabadság-tér 21. a beiratások f. 6. szeptember hó 1-én kezdődnek. Müttermüller József igazgató. 4681

* Felhívjuk a közönség figyelmét Kerpel Izsó 100.000 kötetes kölcsönkönyvtárára.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTER.*

185—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

A 146400—1914. számú belügyministeri rendelet, de a hazafias érzés is azt parancsolja, hogy minden a közjótékonyaság oltárára szánt fillérünket egyrésztől azok hozzátartozóinak juttassuk, akik a hazáért harcba szálltak, másrésztől azon intézményeknek, amelyek a hadra kelt és ápolásra szoruló testvéreink fájdalommentes gyógyítását tűzték ki nemes célul.

Ezen magasztos célok elérhetése érdekében szüntelenül kell minden más irányú és természetű gyűjtésnek. Ezenfelül figyelemmel kell lenni arra, hogy bármely más természetű engedély nélküli könyöradomány-gyűjtéssel szemben kérihetetlen szigorral fogok eljárni.

Arad, 1914. évi aug. hó 22.

Greén

főkapitány.

* Az ezen rovat alatt kösölttekért nem vállalunk felelősséget.

Uj mészáros és hentes üzlet!

A n. é. közönség tudomására adom, hogy Tökölly Imre-utca 5. számú házban higienia tisztaságnak megfelelő

mészáros és hentes üzletet nyitottam,

ahol a nap bármely szakában a legjobb minőségű husok kaphatók pontos kiszolgálás mellett. 4361

Szives pártfogást kér:

Gyarkovits József.

Kalmár József villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.
Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözködők figyelmébe: villanyos világítási berendezéseket, villanyos csengő- és telefon berendezéseket s minden e szakmába vágó munkát. Pontos és gyors munka. 481

Raktáron tart:

villanyos csillárokat, villanyos főzőedényeket, villanyos vasalókat, villanyos hajszűtő vasakat, Wolfram lámpákat és mindennemű villanyos cikkeket.

Elsőrendű

DARABOS SZÉN

üzemek, malmok részére
kocsirakományonként,

kiváló minőségű dió pirszén (koks)

Kapható: Roth József

Arad, Eötvös-utca 3. szám.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrt kát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset gyapottra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehető finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere-szappan- és vegyészeti gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárában. 1224

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo“ folyadék és „Peppo“ hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor.
Peppo hintőpor . . . . . 70 fillér.

Legfájdalmasabb tyukszemétől

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-Jéle ANAGALLIN használatával. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással együtt 70 fillér.

Poloskák

kiirtására a legsikeresebben és teljesen csak a „Phenolsav“-val eszközölhető. A bútorokat nem rongja, még a petéit is kiirtja. Ára 1 üvegnek 70 fill.

Legjobb fekete hajfestő

a „Melogen“. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy hajszálát a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ára 2 korona. 741

A fenti szerek kaphatók a készítőnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Költözők figyelmébe!

Villamos világítási berendezéseket csillárokkal együtt, kedvező feltételek mellett szerel és szállít 3361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

69—1914.

Hirdetmény.

A m. kir. Miniszterium 5476—1914. sz. rendelete alapján felhívom mindazokat, akik hatósági engedély nélkül fegyvert tartanak, azt a jelen hirdetés közzétételétől számított 48 óra alatt a rendőrfőkapitányi hivatalhoz bejelentéssel közzéadni.

Fegyver alatt a 15- és 16- számú fegyvereket kell érteni.

Aki ezen felhívásban foglaltaknak eleget nem tesz, az 1912. LXIII. t. cz. 7 §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással, valamint 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő és ezenkívül a fegyverek ház- és személymotosás útján el fognak koboztatni.

Arad, 1914. augusztus 4.

Greén
főkapitány.

Erdély

gyöngye

az Előpataki

ásványviz, el-

ősmert legjobb

üdítő és gyógyító ital,

Főraktár:

Eles Arminnál, Aradon,

Félliteres üveg 26 fillér.

Literes „ 36 „

187—1914. Eln. sz.

Hirdetmény.

Közzétételre teszem, hogy a mozgósítás folytán bevonultak segélyre szorult családtagjainak az 1882. évi 21. t. cz. 9-ik §-a alapján való segélyezése tárgyában a folytatólagos összeírások 1914. augusztus hó 24-től kezdve naponta d. e. 9 órától, 12 óráig a rendőrfőkapitányi hivatal által fognak eszközöztetni.

Mindazok, akik segélyre jogosultak ezideig azonban még nem jelentkeztek, vagy a kiknél a családfenntartó időközben bevonult, fentebb kitüntetett időben az I.—VIII. rendőri kerületben lakók Hoffmann Győző rendőrhadnagy hivatalos helyiségében, a Sága, Poltura, Gáj, külváros, valamint tanyákon lakók a gáji alkapitányi hivatalban jelentkezhettek.

Ugyanítt jelentendők be a változások, melyek akár a családi, akár a vagyoni viszonyokra, akár pedig a hadbavonultnak katonai szolgálat alóli felmentésre vonatkoznak.

Arad, 1914. augusztus 24.

Greén Nándor
főkapitány.

Szabadság-tér 19.

alatt egy

nagyobb

üzlethelyiség

1914. december elsejére kiadó. Bővebb felvilágosítást ad dr. Éles Béla ügyvédi irodája. 4746

Permetező javítások elfogadtatnak.

PATENT.

Egészségi kutszivattyuk.

E kutszivattyuk a kut-aknában képződő mérges gázokat és egészségtelen levegőt elvezetik, a fagy-csapon alkalmazott zuhany mindig friss, tiszta levegővel hozza a vizet érintkezésbe, miáltal a víz is mindig friss üdítő és egészséges marad. Mivel pedig az akna fedett, a levegőben uszkáló baktériumok az aknától elzártnak és így fertőzés alig történhet. — Az egészségi szivattyuk télen nem fagynak be, nyáron pedig állott víz nem marad benne.

E szivattyuknál minden fa akatrész mellőztetik, mert ezek viznyálka képződik ami a kolera, tifusz és más egyéb betegségek bacillusainak valóságos tenyésztelvéivé változhat. 1127

Régi rendszerű kutszivattyuk átalakítását elvállalok.

Patent tűzfecskendők. Patent borszivattyuk.

Hönig Ottó

M. kir. szabadalmazott szivattyu készítőnő

Arad, Rákóczi-utca 27.

(Egy tanonc felvétetik.) Permetező javítások elfogadtatnak.

Apró hirdetések

AZ ARADI KOZLONY

mindennap eljut számos városba, több faluba és pusztára, tehát

SOK EMBERNEK KERUL A KEZEBE.

Minden embernek lehet naponta valamit eladásra kínálni, vagy megvételre keresni az Aradi Közlöny apróhirdetési révén (pl. munkát, árut, szolgáltatást, házat, birtokot, lakást stb. stb.)

AZ APROHIRDETÉSNEK MINDIG EREDMENEYE VAN.

OKTATÁS.

Polgári, gimnásiumi és reáliskolai magántanulók biztos sikerrel előkészülhetnek, vidékiek teljes ellátást nyerhetnek az Izs. fiointernátusban Arad, Chorin Áron-u. 1. sz. 4735

ALKALMAZÁST KERES.

Gépész állást keres azonnali belépésre katonasoron túl levő szakavatott okleveles gépész. Eisenmann Lajos Arad, Vécsey-utca 13. 4747

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Legjobb fertőtlenítő szappan a Szent Imre szappan, különösen ajánlható oly egyéneknek, kik idegenekkel érintkezésük folytán fertőzéseknek vannak kitéve. A Szent Imre szappan bactericid hatását több vizsgálat igazolja, antisepticus hatása felülmúlhatatlan. Ára 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Kapható Földes K. és Hehs V. gyógyszer-tárában. 1224

Veszek

uraktól levett férfi ruhát, téli kabátot, városi és utazó bundát a legmagasabb árrban. Bieler Ignác, Szent-Pál-u. 12. 4699

Legfinomabb

szepességű málna-szörp különként 2 kor., üveg 20 fill. Citrom-szörp különként 2 korona. A citrom-szörp egy-két evőkanálnyi mennyisége alkalmas egy pohár legfinomabb limonádé előállítására. Szeder-szörp különként 2 kor. 40 fill. Ribizke-szörp 2 kor. 40 fill. Földes Kelemen gyógyszer-tára Arad. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

Legjobb lugmentes arc- és kézműs a Hygea szappan 40 fillér, Lanolin szappan 50 fill. Mindkét szappan tiszta növényi zsíradékokból készül, lugmentes, a legfinnyásabb arcú hölgyek és gyermekek, csecsemők mosására legalkalmasabb. Legtartósabb, legfinomabb és leghatásosabb fűrdőszappan az Angol fűrdőszappan, óriási darab 70 fillér. Dr. Földes és Hehs Arad. Földes gyógyszer-tár Deák Ferenc-u., Hehs gyógyszer-tára Batthyányu. 1224

KÜLÖNFÉLE.

Hehs-féle

Vasaschinabor. Szuverén szer vérszegénység, sápkor, izédülés a vérszegénységből eredő idegbajok, idegrohamok, étvágytalanság, gyomor-bántalmak, láz, al. alános gyöngegség ellen páratlan vérképző és vérjavító, biztos óvszer malárius fertőzések és infektókból eredő megbetegedések ellen úgy felnőtteknek, mint gyermekeknek. Ára 2 korona 40 fillér. Készíti: Hehs Vilmos gyógyszer-tára Aradon, Batthyány-utca. 5180

Mindenki olyan öreg, aminek látszik, aki nem akar megöregedni, használja a Földes-féle Hair regeneratort, ezen készítménytől minden ősz haj visszanyeri eredeti színét. Nagy üveg ára 2 korona. Földes gyógyszer-tár, Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában. 1224

India fogcsépek

a legmakacsabb fogfájást azonnal megszüntetik, ára 70 fillér. Főraktár Gutori Földes Kelemen gyógyszer-tára és vegyszeti laboratóriuma Aradon. Összes készítményeink kaphatók Hehs Vilmos Batthyány-utcai gyógyszer-tárában.

20499 - 1914. kh. sz.

Hirdetmény.

A magyar királyi Belügyminis-ter 141860-1914. számú rendelete alapján közhírré teszem, hogy Guoboc és Liverpool között közeledett 1914. május hó 29-én el-süllyedt Empress of Ireland személy-szállító gőzösön megejtett puha-tolás szerint Ispás (Tospás) Sándor, Pain Nika, Barari Nedrea, Suvelean György, Butács Demeter, Berar Ilie, Mikulicza György állítólagos aradi lakosok is elpusztultak.

Felhívom mindazokat, kik előbb nevezettek rokonai, vagy család tagjairól bármiféle felvilágosítást tudnak adni, a rendőrlőkapitányi hivatalban mielőbb jelentkezzenek, hogy a hátramaradottaknak kár-térítési igénye biztosítható legyen. Arad, 1914. évi augusztus hó 20.

Greén Nándor
főkapitány.

Használt ólom megvételre kerestetik.

Figyelmeztetés!

Miután az

„Aradi Ibolya Crème“-met

utóbbi időben utánozták, hogy a nagyérdemű hölgyközönséget a félrevezetéstől megóvjam, az

„Ibolya Crème“

elnevezéshez a „DORE“ szót is csatoltam. —

Saját, érdekében tessék csakis oly Ibolya Crémet vásárolni, melyen az

„Ibolya Doré Crème“

felírás látható. Ara 1 fégyelynek

1 korona. Kapható a készítőnél:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertárában Arad, Andrassy tér 22. sz.

továbbá Berger Gyula, Földes Kelemen, Hehs Vilmos, Kárpáti János, Ring Lajos és Wojtek Kálmán urak gyógyszer-tárába, valamint Wojtek és Weisz, Hansu Nestor és Török Andor és társa urak drogériájában. 10

Szegiesőbb, legjobb bevásárlási forrás

háztartási szükségletek fedezésére

ajánljak:

ajánljak:

Arc-krémek
Illatszerek
Kőlgyporok
Kölni vizek
Fogporok
Fog-krémek

Fogpaszták
Fogkefék
Szájvizek
Szappanok
Kajvizek
Szoba-illatok

Vojtek és Weisz

parfumeria és drogueria nagykereskedése

Aradon.

Aradon.